

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ЛІЩУК АЛІНА ОЛЕКСАНДРІВНА

Допускається до захисту:
завідувач кафедри політології
та державного управління
д.політ.н., професор
_____ Чальцева О.М.
« ____ » _____ 2024 р.

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ НА
РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ**

Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Кваліфікаційна робота

Науковий керівник:
Примуш М.В, професор кафедри
політології та державного управління
д.політ.н., професор
Оцінка: _____ / _____ / _____
(бали/за шкалою ЄКТС/за національною шкалою)
Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця 2024

Ліщук А.О. Публічне управління навчальними закладами освіти на регіональному рівні

У роботі комплексно досліджена проблема публічного управління якістю освіти на регіональному рівні. Забезпечення високої якості освіти є важливим завданням для кожної країни, і регіональні органи управління грають ключову роль у вдосконаленні освітніх систем. Проаналізовано сучасні наукові підходи до управління якістю освіти на регіональному рівні та виявлено ефективні стратегії для покращення навчання та навчального процесу в регіональних навчальних закладах.

Окрема увага приділяється рекомендаціям для регіональних органів управління, які можуть допомогти покращити якість освіти та забезпечити кращі результати для учнів. Досліджуються особливості публічного управління навчальними закладами у різних регіонах України.

Ключові слова: публічне управління, якість освіти, регіональний рівень, управління освітою, децентралізація управління, залучення стейкхолдерів.

Бібліограф: 52 найм.

Lishchuk A.O. Public management of educational institutions at the regional level

In this research comprehensively studies the problem of public management of education quality at the regional level. Ensuring a high quality of education is a crucial task for every country, and regional management authorities play a critical role in improving educational systems. The study analyzes contemporary scientific approaches to managing the quality of education at the regional level and identifies effective strategies for enhancing learning and the educational process in regional educational institutions.

Particular emphasis is placed on recommendations for regional management authorities that can help improve the quality of education and achieve better outcomes for students. The study investigates the specifics of public management of educational institutions in various regions of Ukraine.

Key words: public management, education quality, regional level, education management, decentralization of management, stakeholder engagement.

Bibliography: 52 items.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМИ ОСВІТНИМИ СИСТЕМАМИ	10
1.1. Основні поняття та теоретичні підходи до публічного управління в освіті	10
1.2. Теоретичні аспекти публічного управління навчальними закладами на регіональному рівні.....	16
1.3. Роль та функції публічного управління в освітній сфері на регіональному рівні.....	21
РОЗДІЛ 2 ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	28
2.1. Існуюча система управління освітою. Оцінка ефективності та проблеми поточної системи.....	28
2.2. Впровадження нових інструментів та практик управління навчальними закладами на регіональному рівні	34
2.3. Доступність освіти та рівень освітньої послуги у різних регіонах.....	41
РОЗДІЛ 3. ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В РІЗНИХ РЕГІОНАХ	48
3.1. Регіональні особливості публічного управління навчальними закладами	48
3.2. Дослідження впливу соціокультурного середовища на управління якістю освіти в різних регіонах України.....	53
3.3. Модернізація та вдосконалення стратегічного розвитку регіональних освітніх систем	56
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ	69

ВСТУП

Однією з найважливіших сфер публічного управління в країні є освіта. Якість освіти є ключовим фактором, що визначає розвиток суспільства, конкурентоспроможність нації та якість життя громадян. Освіта є важливою складовою суспільства, і якість освіти визначає економічний, соціокультурний та інтелектуальний розвиток країни. Публічне управління в освіті впливає на якість навчання, доступність освіти та готовність суспільства до викликів сучасного світу.

У перші десятиліття публічного управління освітою в основному були присвячені створенню структур і систем для забезпечення доступності освіти. Значущим автором цього періоду є Герберт Саймон відомий американський вчений та економіст, був більше відомий своїми дослідженнями в галузі управління та теорії прийняття рішень, а не безпосередньо в галузі освіти та якості освіти. Однак його роботи і концепції про управління та раціональне прийняття рішень можуть бути застосовані до питань, пов'язаних з управлінням якістю освіти [38, с. 269].

У другій половині 20-го століття розпочалося розширення публічного управління в освіті на зміцнення якості. Цей підхід був популярний в США та Великобританії. Тут можна вказати роботи Майкла Фулана видатного канадського педагога та експерта в галузі освіти, який працював над різними аспектами якості освіти та управління освітніми системами. Він вніс важливий внесок у розвиток концепцій і практик, спрямованих на поліпшення якості освіти [44].

Пізніше увага була приділена децентралізації та локальному управлінню освітою з метою покращення якості. Це означає, що більше влади і відповідальності передається на рівень округів, шкіл і вчителів.

Україна проводить політику децентралізації, передаючи більше повноважень регіонам. Оскільки освіта в Україні є виключно важливим

сектором, дослідження публічного управління на регіональному рівні стає актуальним для розуміння наслідків децентралізації в освіті.

Сучасний світ стикається з численними викликами, такими як глобальні зміни, технологічний розвиток, зміни в соціокультурному середовищі тощо. Дослідження публічного управління в освіті на регіональному рівні допоможе виявити, як регіони адаптуються до цих викликів. У багатьох країнах акцент перекладається на політику якості освіти. Дослідження публічного управління на регіональному рівні допоможе визначити ефективні підходи до забезпечення якості освіти в конкретних регіонах.

Оптимізація фінансових ресурсів у сфері освіти стає все важливішою. Дослідження управління навчальними закладами може виявити оптимальні стратегії фінансування на регіональному рівні. Поль

Мета дослідження: Головною метою магістерської роботи є аналіз та оцінка ефективності системи управління навчальними закладами освіти на регіональному рівні з метою визначення проблем, викликів та можливих шляхів поліпшення якості освіти та її доступності в конкретному регіоні. Ця мета передбачає проведення дослідження з огляду на публічне управління навчальними закладами в конкретному регіоні, оцінку ролі та функцій адміністративних органів управління освітою на регіональному рівні та визначення тих чинників, які впливають на якість освіти та доступність освітніх послуг для всіх громадян регіону.

Завдання дослідження:

1. Дослідження поточного стану системи публічного управління навчальними закладами у вибраному регіоні. Визначення ключових проблем та викликів управління освітніми закладами на регіональному рівні.
2. Аналіз законодавчого та регуляторного середовища, що регулює публічне управління освітою на регіональному рівні.
3. Визначення критеріїв та показників ефективності управління навчальними закладами на регіональному рівні.

4. Порівняння регіональних підходів до управління освітою з національними та міжнародними стандартами та практиками.

5. Оцінити роль та функції різних державних інституцій у процесі управління якістю освіти в Україні та виявити можливість для їх подальшого вдосконалення.

6. Розробка конкретних рекомендацій для вдосконалення системи публічного управління навчальними закладами на регіональному рівні.

7. Аналіз впливу соціокультурних чинників (соціальна, культурна різноманітність тощо) на управління освітою в регіоні.

8. Розгляд можливостей впровадження інноваційних підходів та технологій у публічному управлінні освітою на регіональному рівні.

Об'єкт дослідження: магістерська робота спрямована на аналіз та розуміння процесів, стратегій, політик та методів управління освітніми закладами, які функціонують на регіональному рівні в публічній освітній системі.

Предмет дослідження – це самі навчальні заклади, які функціонують на регіональному рівні в публічній освітній системі. Це означає, що в роботі будуть досліджуватися різні аспекти, пов'язані з управлінням цими навчальними закладами, такі як їхня структура, фінансування, керівництво, організаційна культура, політики, стратегії, якість освіти, доступність, ресурси, інфраструктура тощо. Дослідження спрямоване на розуміння, як ці навчальні заклади функціонують на регіональному рівні та яким чином публічне управління впливає на їхню роботу та розвиток.

Методи дослідження: Аналіз викликів та проблем управління навчальними закладами на регіональному рівні може використовувати різноманітні методи дослідження для отримання обґрунтованих висновків і рекомендацій. Нижче наведено методи які було використано у магістерській роботі:

Документальний аналіз: даний метод передбачає вивчення існуючих документів, які регулюють освітній процес та систему управління освітою на

регіональному рівні. В цьому розділі проаналізовано постанови, регуляторні акти та інші офіційні документи, щоб з'ясувати структуру та функціонування системи.

Системний аналіз: цей метод дозволяє розглянути систему управління освітою як комплексне ціле. Він включає в себе аналіз взаємодії різних компонентів системи, ідентифікацію причинно-наслідкових зв'язків та розробку стратегій для оптимізації системи.

Порівняльний аналіз: порівнювати ефективність та результати навчальних закладів в регіоні може допомогти визначити найкращі практики та проблемні галузі.

Анкетування та опитування: цей метод передбачає створення анкет або опитувальників для збору даних від різних учасників системи управління освітою на регіональному рівні, таких як адміністратори, вчителі, батьки тощо. Це дозволяє зібрати думки і відгуки різних зацікавлених сторін щодо проблем та викликів.

Спостереження: дослідження може включати в себе спостереження за роботою навчальних закладів і процесами управління. Це дозволяє отримати об'єктивні дані щодо роботи системи і ідентифікувати практичні проблеми.

Кейс-студії: аналізуючи кейси успіху або невдач управління навчальними закладами в регіоні.

Аналіз статистичних даних: використання статистичних даних, таких як результати навчання, відвідуваність, фінансові показники, дозволяє оцінити поточний стан навчальних закладів та ідентифікувати можливі проблемні сфери.

Гіпотеза дослідження: наявність ефективної системи публічного управління навчальними закладами освіти на регіональному рівні сприяє підвищенню якості освіти та забезпеченню її доступності для всіх жителів регіону.

Новизна полягає в адаптації до змін у суспільстві, технологіях, законодавстві та методології дослідження для поліпшення системи освіти і задоволення потреб громади.

Також велика увага буде приділена механізмам моніторингу якості освіти, оцінюванню навчальних досягнень, акредитації навчальних закладів та професійному розвитку педагогічних працівників. Дослідження будуть проводитися шляхом аналізу наукових публікацій, статистичних даних та залучення експертних оцінок та практичних відгуків.

Результати цієї магістерської роботи сприятимуть розумінню сучасного стану державного управління якістю освіти в Україні та нададуть рекомендації щодо поліпшення системи управління освітою та підвищення її якості. Здійснення покращень у цій сфері є важливим завданням для розвитку національної освіти та досягнення її міжнародного визнання.

Отже, магістерська робота має на меті внести свій внесок у дослідження та розуміння державного управління якістю освіти в Україні. Результати дослідження будуть сприяти розробці ефективних стратегій та рекомендацій для поліпшення системи управління освітою в країні, що має потенціал позитивно вплинути на якість освіти та сприяти сталому розвитку українського суспільства.

Структура магістерської роботи складається зі вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМИ ОСВІТНИМИ СИСТЕМАМИ

1.1. Основні поняття та теоретичні підходи до публічного управління в освіті

Поняття управління виникло внаслідок розвитку соціальних структур та потреби в організації та координації діяльності груп людей для досягнення спільних цілей. Історично воно почало формуватися разом з розвитком цивілізацій та формуванням соціальних систем.

Управління виникло з потреби керувати та контролювати діяльність людей у різних сферах життя, таких як економіка, політика, соціальні структури та інші. З появою складних суспільств та спеціалізації праці, стало необхідним забезпечити ефективну організацію та координацію діяльності багатьох людей [26, с. 23].

Перші форми управління можна спостерігати в давніх цивілізаціях, таких як стародавній Єгипет, Месопотамія, Китай та інші. У цих суспільствах виникли управлінські структури, які займалися організацією та координацією діяльності громадян. Управління поступово розвивалося і змінювалося разом із соціальними, економічними та політичними змінами. В епоху Відродження та Просвітництва управління отримало наукові основи і почало розглядатися як окрема дисципліна.

З розвитком промисловості та появою великих корпорацій управління набуло значного значення в економічних процесах. Концепції наукового управління, теорії організації та менеджменту виникли у другій половині XIX - на початку XX століття.

Сьогодні управління є складною та мінливою дисципліною, яка включає в себе різні аспекти, такі як планування, організація, керівництво, контроль,

прийняття рішень та інші. Воно застосовується у всіх сферах діяльності, включаючи бізнес, урядові структури, громадські організації та інші організації.

У філософському контексті управління представляє собою об'єктивний процес систематизації, який має на меті забезпечення цілісності систем, підтриманні заданого режиму їх діяльності й досягненні мети шляхом обміну інформацією між їх підсистемами (керуючою та керованою) каналами прямого й зворотнього зв'язку [42, с. 532].

Управління – це цілеспрямована сукупність дій, що забезпечують погодження й координацію спільної праці людей з метою досягнення суспільно значущих цілей та розв'язання поставлених завдань березень-квітень 2014 [1,с.65].

У свою чергу публічне управління - це система організацій, процесів і інструментів, яка використовується для керівництва та управління державними ресурсами та послугами з метою задоволення потреб суспільства та досягнення цілей держави. Це включає в себе планування, прийняття рішень, виконання політик, а також оцінку та контроль діяльності органів державного управління.

Основна мета публічного управління полягає в забезпеченні ефективного та раціонального впливу на всі сфери суспільства, чільне місце серед яких належить освіті. Управління якістю освіти є предметом дослідження в багатьох наукових галузях і дисциплінах. Основні дослідницькі роботи у цій галузі проводяться в галузі освітології, педагогіки, менеджменту освіти, соціології освіти та інших. Існують різні погляди на тлумачення сутності поняття "публічне управління освітою". Незважаючи на різні точки зору щодо тлумачення поняття "публічне управління освітою", наведемо погляд В. Кременя, який розглядає управління освітою як один з видів соціального управління. Він описує його як цілеспрямовану зміну стану освіти, і підкреслює, що ефективне й результативне управління вимагає розуміння природи об'єкта управління, наявності необхідної інформації для прийняття управлінських рішень, а також наявності механізмів та ресурсів для їх реалізації [12,с. 944].

С. Крисюк вважає, що публічне управління освітою є специфічним видом професійної діяльності, спрямованою на систему освіти з метою забезпечення її життєдіяльності та активного розвитку у контексті змінних обставин. Основною сутністю управління освітою є цілеспрямована праця, спрямована на створення необхідних умов у сферах соціально-прогностичних, організаційних, правових, кадрових, педагогічних, матеріально-фінансових та інших аспектах. Ці умови необхідні для оптимального функціонування і розвитку галузі, реалізації її мети та переходу до якісно нового стану [11, с. 55].

Дослідження якості освіти є важливою галуззю наукових досліджень і може проводитися вченими, освітніми установами та міжнародними організаціями. Багато вчених і експертів внесли вагомий внесок у цю сферу. Україна має багато висококваліфікованих дослідників і експертів, які активно займаються дослідженнями та аналізом якості освіти в країні. Ось декілька українських дослідників та експертів, які внесли важливий внесок у цю галузь:

Григорій Сковорода – український філософ, поет і педагог, який вніс важливий внесок у розвиток освіти та морально-етичного виховання. Основна його ідея полягала в тому, що освіта повинна сприяти розвитку морально-етичних якостей людини. Він підкреслював важливість виховання та самовиховання у процесі освіти. Сковорода вважав, що освіта повинна сприяти формуванню гідних громадян, які розуміють свої обов'язки перед суспільством і мають вищі моральні стандарти. Григорій Сковорода написав численні філософські твори, в яких розглядав питання освіти, моралі та людської природи. Його ідеї залишили великий вплив на українську педагогіку та філософію, і він залишив невиразне покликання для подальших поколінь вчених і педагогів в Україні [32, с. 69].

Василь Сухомлинський – видатний український педагог і психолог, автор численних праць про освіту та виховання дітей. Сухомлинський вірив у гуманістичні цінності освіти та виховання. Він підкреслював важливість індивідуального підходу до кожного учня, сприяючи їхньому розвитку як особистостей. Він активно пропагував ідеї гуманізму, толерантності та

моральності в навчанні та вихованні дітей. Сухомлинський написав численні педагогічні праці, у яких відзначився глибокими ідеями та спостереженнями щодо освіти та розвитку дитини. Його твори, такі як "Літературні твори в навчанні", "Психологія дитини", "Життя – це прекрасно", досі залишаються актуальними і корисними для педагогів і батьків у вихованні та навчанні дітей. Василь Сухомлинський став символом високої якості освіти та гуманістичного підходу до дітей в Україні та за її межами [14, с. 74].

Іван Зязюн – український педагог і філософ, автор праць з педагогічної теорії і філософії освіти. Іван Зязюн вірив у важливість вивчення філософських аспектів освіти та розвитку освітніх систем. Він вивчав питання педагогічної методології і теорії, розробивши власну концепцію педагогічної науки. Зазначимо, що І. Зязюн був також активним діячем педагогіки в Україні та мав великий вплив на педагогічну спільноту своєї країни. Його праці залишаються важливими джерелами для тих, хто цікавиться педагогікою, філософією освіти та методологією педагогічних досліджень. Іван Зязюн був автором видатної педагогічної праці під назвою "Педагогіка життя", яка представляє собою важливий внесок у галузь педагогіки та філософії освіти. Ця праця була опублікована в 1988 році і стала однією з найбільш впливових ідей Івана Зязюна. У "Педагогіці життя" Зязюн розглядає педагогіку як життєвий процес, що заснований на глибокому розумінні природи дитини, її потреб і розвитку. Він підкреслює важливість створення сприятливого середовища для навчання і виховання дітей, в якому кожна дитина має можливість розвивати свої потенційні можливості та виражати себе [17. 204].

Олесь Гончар був видатним українським письменником і громадським діячем, який активно висловлював свої думки щодо освіти та її ролі в суспільстві. У своїх творах і виступах Олесь Гончар акцентував увагу на важливості освіти для розвитку особистості та суспільства в цілому. Він вірив, що освіта є ключовим чинником у формуванні культурної і національної ідентичності та вихованні моральних цінностей. Гончар підкреслював важливість глибокого знання і розуміння власної історії, культури та мови, особливо для українців.

Олесь Гончар був також одним із засновників Національної спілки письменників України та активно долучався до громадського життя України, підтримуючи ідеї національної самосвідомості та культурної ідентичності. Його власний приклад та глибокі думки про освіту та культуру залишили великий вплив на українське суспільство [37].

Це лише кілька прикладів українських дослідників і фахівців, які працювали у галузі якості освіти. Україна має багато компетентних фахівців, які здійснюють дослідження та надають консультації з питань освіти для покращення якості освіти в країні.

Наведемо декілька прикладів організацій, які внесли вагомий внесок в розвиток освіти

Programme for International Student Assessment - це міжнародна ініціатива, яка проводить оцінку якості освіти серед 15-річних учнів у різних країнах і регіонах світу. Організацією, що керує програмою PISA, є Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Основна мета PISA - виміряти рівень знань та навичок учнів у головних предметах, таких як математика, читання та науки. PISA надає важливу інформацію для урядів, освітніх установ, дослідників та громадськості з метою вдосконалення систем освіти і підвищення якості навчання. Ця програма допомагає країнам зрозуміти свої сильні та слабкі сторони у сфері освіти і надає можливість учасникам отримати цінний досвід від інших країн для подальших поліпшень в системі освіти [30].

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) – це міжнародна організація, яка веде дослідження та працює над різними аспектами освіти, науки і культури в усьому світі. UNESCO працює над розвитком загальної освіти і сприяє здобуттю освіти для всіх людей, незалежно від їхнього статусу, релігії чи етнічної належності. Однією з головних цілей UNESCO є забезпечення доступу до якісної освіти для всіх, включаючи освіту для дітей, молоді та дорослих. UNESCO проводить дослідження в галузі освіти та збирає статистичні дані, які допомагають країнам в оцінці та покращенні своїх освітніх систем. Організація сприяє співробітництву між країнами та розробляє

міжнародні стандарти в галузі освіти. У цілому, UNESCO відіграє ключову роль у забезпеченні якості освіти в усьому світі та у сприянні збереженню культурної різноманітності [28].

Це лише декілька організацій, які досліджують якість освіти. Якість освіти є складним і багатогранним питанням, і багато дослідників та організацій зусиль для її вдосконалення.

Варто також врахувати точку зору Т. Лукіної, яка вбачає управління якістю освіти як один з видів соціального управління. В цьому контексті об'єктами управління є різні установи системи загальної середньої освіти, а саме управління, що має ієрархічну структуру. Вона описує його як специфічний вид суспільної діяльності, спрямованої на підтримку та покращення якості та результативності функціонування цілої галузі освіти, а також загальноосвітнього, культурного та професійного рівня підготовки молоді [24, с. 19]

Успішність освітніх реформ, спрямованих на поліпшення якості освіти, залежить від ефективності управління якістю освіти на різних рівнях управління. Місцеве управління є лише однією складовою управління якістю освіти і має свої специфічні особливості, які визначаються методами постановки та досягнення соціально значущих цілей в конкретних умовах освітнього середовища, що є об'єктом управління.

Моя точка зору збігається з поглядом В. Лунячека, який підкреслює, що якість управління системою освіти прямо пов'язана з рівнем професійної компетентності керівників. Зміна освітньої парадигми ставить перед ними нові принципові вимоги [26, с. 160].

Отже, у даному підрозділі ми розглянули ключові терміни та концепції, які визначають функціонування системи освіти з погляду управління та участі громади. Цей аспект є надзвичайно важливим, оскільки публічне управління в освіті впливає на якість освіти, доступ до неї та її ефективність.

1.2. Теоретичні аспекти публічного управління навчальними закладами на регіональному рівні

Теоретичні аспекти управління навчальними закладами на регіональному рівні включають різноманітні концепції та підходи, які сприяють розумінню та дослідженню того, як держава та регіональні органи влади організують та керують системою освіти в певному регіоні.

Один із головних теоретичних підходів полягає в децентралізації освіти, коли влада та відповідальність за управління навчальними закладами передаються з центрального рівня на регіональний рівень. Цей підхід передбачає, що регіональні органи мають більшу повноваження у вирішенні питань, що стосуються освіти в конкретному регіоні. Децентралізація дозволяє місцевим громадам, школам та регіональним органам управління більше контролювати і приймати рішення щодо освітньої системи відповідно до своїх потреб і особливостей [15, с. 63].

Місцеві та регіональні управління можуть бути більш гнучкими у вирішенні конкретних освітніх завдань та враховувати місцеві особливості. Децентралізація сприяє більш активному залученню стейкхолдерів, таких як батьки, вчителі, громадські організації та місцеві лідери, до прийняття рішень щодо освіти. Локальні органи управління можуть краще розпоряджатися ресурсами та забезпечувати їх ефективне використання для покращення якості освіти. Децентралізована система може бути більш диференційованою та адаптивною до потреб різних груп учнів, включаючи дітей з особливими потребами.

Теорія співпраці та партнерства грає важливу та суттєву роль у публічному управлінні навчальними закладами на регіональному рівні. Співпраця та партнерство є ключовими принципами, які сприяють покращенню управління освітою та підвищенню якості освітніх послуг. Співпраця з різними стейкхолдерами, такими як громада, батьківські організації, місцеві підприємства та інші освітні установи, дозволяє збільшити доступ до різних

ресурсів, включаючи фінансування, експертизу та матеріальні ресурси. Співпраця з громадою та її активне включення у прийняття рішень стосовно освіти дозволяє створити більш відкрите та відповідальне управління. Громадська участь сприяє зростанню легітимності та підтримки освітніх програм. Спільна розробка стратегій та планів розвитку освіти з різними стейкхолдерами допомагає забезпечити вирішення спільних завдань та покращення якості освітніх послуг [33, с. 51].

Організація Об'єднаних Націй (ООН) відіграє важливу роль у сфері освіти, сприяючи розвитку освітніх систем та забезпеченню доступу до якісної освіти по всьому світу. ООН прийняла глобальні цілі сталого розвитку, в яких встановлені освітні цілі, такі як гарантування якості освіти, забезпечення доступу до освіти для всіх та розвиток навичок та навчання на протязі життя. ООН підтримує ініціативу "Освіта для всіх", яка ставить за мету забезпечити всім громадянам можливість отримати високоякісну освіту, незалежно від їхнього статусу, рівня доходу чи місця проживання. Організація активно сприяє захисту прав дитини в освіті, включаючи право на доступ до якісної освіти, боротьбу з дискримінацією та доступом до навчання. ООН допомагає країнам розробляти національні стратегії в галузі освіти, сприяє обміну досвідом та розвитку міжнародних партнерств в освітній сфері. Загалом, ООН грає важливу роль у покращенні якості освіти та забезпеченні доступу до неї на світовому рівні через розвиток стандартів, співпрацю з урядами та іншими зацікавленими сторонами, а також підтримку проектів та ініціатив в галузі освіти [47].

ЮНЕСКО (Організація Об'єднаних Націй з освіти, науки та культури) грає ключову роль у сфері освіти на світовому рівні. Організація була створена в 1945 році з метою підтримки освіти, науки, культури та збереження культурної спадщини. ЮНЕСКО встановлює міжнародні стандарти у галузі освіти і розробляє рекомендації щодо найкращих практик. Ці стандарти допомагають країнам впроваджувати політики, які сприяють підвищенню якості освіти. Однією з головних мет ЮНЕСКО є підвищення якості освіти через розвиток кращих педагогічних методик, навчальних матеріалів та програм. Організація

сприяє збереженню та захисту культурної різноманітності через освіту, сприяючи розумінню та повагу до різних культур та мов. ЮНЕСКО розглядає освіту як ключовий інструмент для соціального, економічного та культурного розвитку суспільства. Організація активно сприяє розвитку освіти, її доступності та якості у всьому світі, щоб досягти більш стійкого та справедливого світу [28].

Європейська комісія, як виконавчий орган Європейського Союзу (ЄС), відіграє важливу роль у сфері освіти в країнах-членах ЄС та в країнах, що входять до програм співпраці з ЄС. Європейська комісія сприяє розвитку освітніх політик та стратегій в країнах-членах ЄС. Вона надає рекомендації та допомогу в удосконаленні освітніх систем. Комісія підтримує програми обміну та мобільності, такі як програма "Еразмус+" для студентів, вчителів та інших учасників освітнього процесу. Європейська комісія надає фінансову підтримку проектам та ініціативам в галузі освіти через різні програми та фонди. Комісія сприяє співпраці в галузі вищої освіти та досліджень, сприяючи створенню європейського освітнього простору. Європейська комісія працює над зменшенням відставання у доступі до освіти, зокрема шляхом сприяння освіті для уразливих груп населення. Комісія сприяє оновленню освітніх програм та впровадженню нових методик та технологій в навчальний процес. Загалом, Європейська комісія працює над створенням спільної освітньої простору в Європейському Союзі, сприяючи розвитку освіти та забезпеченню її якості та доступності для всіх громадян [31].

Партнерство може сприяти обміну досвідом між різними освітніми установами та регіонами, що дозволяє впроваджувати нові педагогічні підходи та інновації. Спільна робота дозволяє ефективно вирішувати складні соціальні та освітні проблеми, такі як інклюзивна освіта, боротьба зі знуцанням, підтримка дітей з особливими потребами та інші. Співпраця сприяє підвищенню відкритості та прозорості управління освітою, що сприяє більш ефективному контролю та нагляду за діяльністю навчальних закладів. Партнерство забезпечує участь всіх стейкхолдерів у процесах управління освітою, включаючи вчителів, учнів, батьків та інших учасників освітнього процесу. Таким чином, теорія

співпраці та партнерства відіграє критичну роль у публічному управлінні навчальними закладами на регіональному рівні, сприяючи покращенню якості освіти та забезпеченню більш широкого доступу до освітніх послуг [33, с. 52].

Регіональні установи публічного управління мають розробляти стратегічні плани для розвитку освіти в своєму регіоні. Це включає в себе визначення цілей, пріоритетів та ресурсів, необхідних для досягнення покращень.

Теорія фінансування та ресурсів досліджує, як забезпечити належне фінансування навчальних закладів та розподілити ресурси для забезпечення рівної доступності до якісної освіти в регіоні. Теорія фінансування та ресурсів в освіті вивчає, як фінансові ресурси виділяються, збираються, розподіляються і використовуються в системі освіти. Ця галузь досліджень допомагає розуміти, як фінансування впливає на якість та доступність освіти на різних рівнях, включаючи дошкільну, загальну середню, вищу освіту і професійну підготовку. Теорія фінансування та ресурсів в освіті є важливою для покращення якості освіти, забезпечення рівних можливостей для всіх учнів і студентів, а також для розвитку ефективних стратегій управління фінансовими ресурсами в системі освіти. Вона допомагає урядам, навчальним закладам і громадянам краще розуміти, як ефективно вкладати кошти у майбутнє освіти [46, с. 359].

Регіональні органи влади повинні розробляти системи оцінки та моніторингу, щоб визначити якість освіти та виміряти її результати на регіональному рівні. Це дуже важливий елемент управління освітніми системами, оскільки дозволяє оцінити якість та результативність освітніх програм і забезпечити досягнення освітніх цілей. Системи моніторингу дозволяють визначити, наскільки ефективно навчальні програми в регіоні виконують свої завдання щодо підготовки учнів і студентів. Моніторинг допомагає виявити проблеми у системі освіти, такі як низькі рівні знань, великий відсоток відпусток, надмірна рівність тощо, і виявити можливості для покращення. Збирання даних та оцінка результатів освіти дозволяють регіональним органам влади ефективно розподіляти ресурси для найбільш важливих освітніх ініціатив.

Моніторинг підвищує рівень відкритості та відповідальності в освітній системі, оскільки надає інформацію громадськості та батькам щодо якості освіти в регіоні. Дані з моніторингу можуть бути використані для оцінки результатів освітніх реформ і політик, які впроваджуються на регіональному рівні. Оцінка та моніторинг допомагають розробити стратегії розвитку освіти в регіоні і планувати необхідні заходи для досягнення цілей. Системи оцінки та моніторингу освіти можуть включати в себе оцінку стану навчальних досягнень учнів, якість навчальних матеріалів і методів, доступність освіти для різних груп населення, а також розробку і впровадження стандартів якості освіти. Ці системи допомагають забезпечити покращення якості освіти в регіоні і досягнення важливих освітніх цілей [25, с.13].

Для забезпечення ефективного функціонування навчальних закладів регіональні управлінці повинні виконувати стратегічне керівництво та управління персоналом, включаючи найм, навчання і розвиток вчителів та адміністраторів. Регіональні управлінці повинні виконувати ці функції, щоб забезпечити високу якість освіти та оптимальне використання ресурсів. Визначення місії і візії навчального закладу, які відображають його основні цілі та спрямованість. Розробка довгострокових стратегічних планів, які визначають основні стратегічні цілі і завдання навчального закладу. Оцінка поточних ресурсів і потреб для визначення пріоритетів і розподілу ресурсів.

Забезпечення найму кваліфікованих вчителів, адміністративного персоналу та інших співробітників. Визначення потреб у навчанні та розвитку персоналу, а також проведення оцінки їхньої роботи. Створення стимулів для досягнення вчителями та співробітниками високих стандартів роботи. Встановлення систем для внутрішнього контролю та моніторингу активностей та результатів. Проведення зовнішніх оцінок, аудитів та рецензій, щоб забезпечити об'єктивну оцінку якості навчання. Підтримка та розвиток фізичної інфраструктури навчального закладу. Забезпечення доступу до сучасних навчальних матеріалів та технологій. Загальна мета стратегічного керівництва та управління персоналом в навчальних закладах полягає в забезпеченні якості

освіти, підвищенні ефективності та досягненні освітніх цілей на регіональному рівні [19].

Таким чином, ключовою складовою регіонального публічного управління є взаємодія з громадськістю та активне залучення її до управлінських процесів у навчальних закладах. Ці теоретичні аспекти допомагають розуміти та вивчати публічне управління навчальними закладами на регіональному рівні та розробляти стратегії для покращення освітньої системи в конкретному регіоні

1.3. Роль та функції публічного управління в освітній сфері на регіональному рівні

Регіональні управління освітою відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування освітньої системи на регіональному рівні. Їх роль і функції включають в себе різні аспекти. Спершу необхідно провести аналіз сучасного стану освітньої системи у регіоні. Це включає в себе огляд освітніх закладів, якість навчання, рівень доступності, фінансовий стан і результати навчання [15, с. 62].

На основі аналізу поточного стану потрібно визначити стратегічні цілі та завдання для регіональної освітньої системи. Це може включати в себе покращення якості освіти, збільшення доступності, розвиток інновацій та інші аспекти. Стратегічні напрямки розвитку мають визначити, яким чином будуть досягнуті поставлені цілі. Це може включати в себе розробку нових програм, методик навчання, залучення додаткових ресурсів, підвищення кваліфікації вчителів та інші ініціативи.

Регіональне управління освітою повинно розробити конкретний дійовий план, який включає в себе кроки, ресурси, терміни та відповідальних осіб для виконання стратегії. Після запуску стратегії важливо встановити систему моніторингу та оцінки, яка дозволить відстежувати прогрес досягнення цілей. Це включає в себе збір та аналіз даних про якість освіти, доступність, фінансове управління та інші показники [15, с. 63].

Важливо залучити до планування та стратегічного розвитку освіти різні стейкхолдери, такі як батьки, вчителі, громадські організації та інші зацікавлені групи. Вони можуть мати цінні ідеї та ресурси для досягнення стратегічних цілей. Планування та стратегічний розвиток повинні бути гнучкими та відкритими до корекції. Якщо ситуація змінюється або виникають нові виклики, план може бути адаптованим для вирішення нових завдань.

Цей план може слугувати основою для ефективного планування та стратегічного розвитку регіонального управління освітою, сприяючи покращенню якості освіти та забезпеченню її доступності у конкретному регіоні.

Нормативне регулювання регіонального управління освітою визначає закони, правила та положення, які встановлюють правила функціонування та компетенцію регіональних органів, що відповідають за освіту на регіональному рівні. Це важливий аспект в забезпеченні ефективного управління освітою та забезпечення якості та доступності освіти в регіоні.

Законодавство про освіту головний нормативний акт, який визначає загальні принципи та правила функціонування освітньої системи на регіональному рівні. В законодавстві можуть бути визначені повноваження регіональних органів освіти, їх функції та обов'язки. Положення та інструкції визначають конкретні деталі функціонування регіональних управлінь освітою. Вони можуть включати в себе правила організації роботи, структуру управління, процедури прийняття рішень та інші аспекти управління [2, с. 179].

Нормативне регулювання також може включати правила щодо бюджетування та фінансування регіональних управлінь освітою. Воно визначає джерела фінансування, процедури розподілу коштів та звітність щодо їх використання. Нормативне регулювання встановлює стандарти та норми, які повинні бути дотримані регіональними органами освіти. Це може включати в себе стандарти якості навчання, стандарти фізичної інфраструктури навчальних закладів, норми безпеки та інші вимоги [2, с. 180].

Нормативне регулювання може визначати правила взаємодії регіональних органів освіти з іншими рівнями влади, такими як місцева влада або центральний уряд. Це може включати в себе процедури координації, обмін інформацією та інші аспекти співпраці. Нормативне регулювання також може встановлювати правила щодо захисту прав та інтересів стейкхолдерів освіти, включаючи батьків, учнів, вчителів і громадські організації. Нормативне регулювання регіонального управління освітою є важливою складовою для забезпечення стабільності, ефективності та якості освітньої системи в конкретному регіоні. Воно допомагає визначити рамки та правила функціонування регіональних органів освіти та сприяє досягненню стратегічних цілей в галузі освіти [2, с. 181].

Фінансування та бюджетування управління навчальними закладами на регіональному рівні є критичними аспектами забезпечення якісної освіти та ефективного управління. Регіональні управління освітою повинні розробити бюджет для фінансування навчальних закладів у своєму регіоні. Бюджет включає в себе прибутки, видатки та інші фінансові параметри, які визначають фінансовий план на певний період, зазвичай на річний цикл. Регіональні управління можуть отримувати фінансування з різних джерел, таких як бюджети місцевих органів влади, центральний уряд, гранти, пожертви, партнерські угоди тощо. Важливо забезпечити стабільні та передбачувані джерела фінансування. Регіональні управління повинні визначити способи розподілу доступних ресурсів між різними навчальними закладами у регіоні. Це може включати в себе виділення коштів на оплату вчителів, закупівлю навчального обладнання, ремонт і обслуговування приміщень тощо [7, с. 21].

Важливо розробити стратегічні фінансові плани, які враховують потреби навчальних закладів на різних етапах їхнього розвитку. Фінансові плани допомагають забезпечити належне фінансування для досягнення стратегічних цілей. Регіональні управління повинні мати системи контролю і звітності, які дозволяють відстежувати використання фінансових ресурсів та визначати ефективність витрат. Це включає в себе складання фінансових звітів та проведення аудитів. Регіональні управління повинні дбати про оптимальне

використання фінансових ресурсів. Це може включати в себе пошук можливостей для економії, залучення додаткових джерел фінансування та розробку стратегій фінансової стійкості. Під час розподілу ресурсів важливо враховувати рівність доступності до освіти для всіх учнів, включаючи тих, які можуть потребувати додаткової підтримки. Регіональні управління повинні також розглядати можливості фінансування інновацій та нових педагогічних підходів для покращення якості освіти [7, с. 22].

Фінансування та управління бюджетом в навчальних закладах на регіональному рівні представляють собою складну задачу, яка вимагає урахування різноманітних факторів та співпраці з різними учасниками процесу. Правильно спланована і ефективно реалізована фінансова стратегія допомагає забезпечити якісну освіту та досягнути стратегічних цілей в галузі освіти на регіональному рівні.

Професійний розвиток вчителів і адміністраторів на регіональному рівні відіграє ключову роль у підвищенні якості освіти та підготовці висококваліфікованих освітніх кадрів. Цей процес включає в себе різноманітні заходи та програми, спрямовані на покращення професійної підготовки, компетентності та кваліфікації педагогічних та адміністративних кадрів у регіональній освітній системі. Регіональні управління освітою можуть організувати педагогічні семінари, тренінги та робочі групи для вчителів і адміністраторів. Ці заходи можуть включати в себе актуальні питання педагогіки, методи навчання, використання сучасних технологій в навчальному процесі і багато іншого. Регіональні управління можуть сприяти підвищенню кваліфікації вчителів і адміністраторів шляхом надання фінансової підтримки для участі в професійних курсах, магістратурі, докторантурі та інших програмах навчання [15, с. 62].

Регіональні управління можуть запровадити програми менторства, де досвідчені вчителі або адміністратори працюють з початківцями, надаючи їм підтримку та поради. Регіональні управління можуть сприяти вчителям та адміністраторам у проведенні дослідницьких проектів та досліджень в галузі

освіти. Це може сприяти розвитку інноваційних педагогічних підходів та вдосконаленню практик навчання. Регіональні управління можуть організувати обмін досвідом між вчителями та адміністраторами з інших навчальних закладів у регіоні або за кордоном. Це сприяє розширенню горизонтів та внесенню нових ідей у навчальний процес. Регіональні управління можуть забезпечити доступ до ресурсів для самоосвіти вчителів і адміністраторів, включаючи онлайн-курси, бібліотеки, навчальні матеріали тощо.

Регіональні управління можуть встановити системи оцінки та відстеження професійного розвитку вчителів і адміністраторів для оцінки їхнього прогресу та визначення подальших потреб у навчанні. Професійний розвиток вчителів і адміністраторів на регіональному рівні сприяє підвищенню якості освіти, розвитку сучасних педагогічних методів та підготовці кваліфікованих кадрів для освітнього сектору. Він також впливає на підвищення статусу вчителя як професії та на загальний розвиток освітньої системи [19].

Забезпечення доступності до освіти на регіональному рівні є важливою місією, оскільки кожен індивід повинен мати можливість отримувати якісну освіту, незалежно від місця проживання чи соціального статусу. Ось кілька ключових аспектів, які враховуються при забезпеченні доступності до освіти на регіональному рівні. Регіональні управління освітою повинні забезпечити стабільне та належне фінансування освітньої системи в регіоні. Це включає в себе виділення коштів для покриття витрат на зарплати вчителів, закупівлю навчальних матеріалів, обслуговування навчальних закладів і інші витрати, що забезпечують якісну освіту. Регіональні управління повинні відстежувати стан фізичної інфраструктури навчальних закладів і забезпечувати їх ремонт та модернізацію, щоб забезпечити безпеку та комфорт для учнів.

Регіональні управління повинні гарантувати доступність навчальних закладів у всіх частинах регіону, включаючи сільські та віддалені області. Це може включати в себе розташування додаткових шкіл або організацію транспорту для учнів. Регіональні управління повинні сприяти соціальній

підтримці учнів і сімей з низьким рівнем доходу, включаючи програми надання безкоштовних обідів, підготовку до школи та підтримку для дітей з особливими потребами [15, с.63].

Важливо забезпечувати рівні можливості для всіх учнів, незалежно від їхнього етнічного походження, релігії, статі, інвалідності чи інших особистих характеристик. Регіональні управління можуть впроваджувати спеціальні програми для учнів, які мають особливі потреби або вимагають додаткової підтримки у навчанні. Забезпечення доступності інформації про освітні можливості, програми та ресурси є важливим аспектом. Регіональні управління повинні забезпечувати доступність інформації для батьків та учнів.

Важливо включати громаду у процес прийняття рішень щодо освіти на регіональному рівні та залучати її до активної участі у підтримці і розвитку освіти.

Отже, регіональні управління освітою грають важливу роль у плануванні та відновленні освітніх систем у разі кризових ситуацій, таких як природні катастрофи чи здоров'я пандемії. Регіональні управління освітою є ключовими гравцями в організації та покращенні освіти на регіональному рівні, і їх функції спрямовані на забезпечення якості, доступності та ефективності освіти в певному регіоні. Регіональні управління освітою є важливими органами управління, які сприяють розвитку і поліпшенню освіти в певному регіоні. Вони забезпечують виконання основних цілей освітньої політики на місцевому рівні і впливають на якість освіти та розвиток суспільства.

Висновки до першого розділу

В першому підрозділі було розглянуто основні поняття та теоретичні підходи до публічного управління в освіті. Було визначено, що публічне управління в освіті включає в себе процеси прийняття рішень, регулювання та координації діяльності у сфері освіти на регіональному рівні з метою підвищення якості освіти та задоволення потреб суспільства.

В аналізі теоретичних аспектів публічного управління навчальними закладами на регіональному рівні було визначено, що цей процес включає в себе розробку та реалізацію стратегій розвитку, фінансове управління, моніторинг та оцінку результатів, а також співпрацю з іншими суб'єктами освітнього процесу. Важливо зазначити, що управління навчальними закладами на регіональному рівні має свої специфічні особливості і вимагає розуміння контексту та потреб регіону.

Розглянувши роль та функції публічного управління в освітній сфері, було виявлено, що цей процес відіграє ключову роль у забезпеченні доступу до якісної освіти, розвитку освітньої інфраструктури, підвищенні якості навчання та підтримці рівних можливостей для всіх громадян. Функції публічного управління в освітній сфері включають планування, координацію, регулювання, фінансування, моніторинг та оцінку.

У цілому, перший розділ магістерської роботи надав загальне розуміння понять та концепцій, пов'язаних з публічним управлінням регіональними освітніми системами. Це важливий фундамент для подальшого дослідження та аналізу практики управління освітою на регіональному рівні в Україні.

РОЗДІЛ 2

ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

2.1. Існуюча система управління освітою. Оцінка ефективності та проблеми поточної системи

Система управління освітою в Україні має свою специфіку і базується на законодавчих актах, які регулюють освітні процеси у країні. Огляд існуючої системи управління освітою в Україні можна розділити на кілька ключових аспектів.

Міністерство освіти і науки України є основним органом управління освітою в країні. Воно відповідає за формування та реалізацію освітньої політики, розробку нормативно-правових актів, контроль за додержанням освітніх стандартів, акредитацію закладів освіти та інші важливі аспекти управління освітою. Міністерство активно бере участь у формуванні державної політики в освіті, а також її практичній реалізації. Воно визначає основні стратегічні напрями розвитку освіти, здійснює координаційну роботу, надає науково-методичну підтримку, здійснює контрольні функції та проводить державне інспектування. Міністерство також підтримує зв'язок з іншими країнами, співпрацює з ними в галузі освіти, організовує впровадження досягнень науки і передового педагогічного досвіду [51].

В Україні існують державні стандарти, які визначають вимоги до змісту і якості освіти на різних рівнях (початкова, базова, повна загальна середня освіта тощо). Ці стандарти регулюють навчальні плани, програми та вимоги до результатів навчання. Державні стандарти загальної середньої освіти встановлюють вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учня на певному рівні освіти. Ці документи визначають загальний обсяг навчального матеріалу, форми державної атестації учнів, зміст навчання,

принципи організації навчального процесу, систему управління освітнім змістом, освітні лінії та очікувані результати навчання в різних освітніх галузях [50].

Розробка державних стандартів ґрунтується на теоретичних та світоглядних засадах класичної та сучасної педагогіки України і світу, а також на аналізі передових українських та світових інноваційних практик в освіті. Головна мета повної загальної середньої освіти полягає в розвитку особистості в усіх її аспектах, її вихованні та соціалізації. Вона повинна надавати знання та навички, необхідні для життя в суспільстві, вміння взаємодіяти з природою, постійного самовдосконалення та навчання, здатність свідомо зробити вибір у житті, реалізувати себе, бути відповідальною, працездатною та активною громадянською особистістю [50].

Україна має систему загальноосвітніх навчальних закладів, до яких належать школи, гімназії, ліцеї тощо. Ці заклади підлягають державній акредитації і здійснюють навчання відповідно до державних стандартів.

Загальноосвітні навчальні заклади можуть об'єднуватись у різноманітні освітні структури, такі як освітні округи, спілки та інші об'єднання. Вони можуть включати до свого складу навчальні заклади з різних рівнів освіти, включаючи дошкільні, загальноосвітні, позашкільні, професійно-технічні та вищі навчальні заклади з різних типів і рівнів акредитації. Також до таких об'єднань можуть входити заклади культури, фізичної культури та спорту, а також підприємства і громадські організації. Це робиться з метою задоволення освітніх і культурно-освітніх потреб громадян.

В Україні існує система вищої освіти, яка включає університети, академії та інші вищі навчальні заклади. Вища освіта регулюється спеціальними законами та нормативно-правовими актами, і вона також підлягає державній акредитації.

Окрім централізованого управління, в Україні також функціонує система самоврядування в освіті. Школи, вищі та інші навчальні заклади можуть мати свої органи управління, які включають директорів, педагогічні ради, батьківські комітети та інші структури.

Системи управління освітою в різних країнах можуть значно відрізнятися за своєю структурою, законодавством, політикою та підходами в порівнянні з Україною.

У США система управління освітою є розділеною між федеральним та штатним рівнями. Федеральний уряд визначає загальні стандарти та фінансову підтримку, але кожен штат має власні системи освіти та шкільні ради, які визначають навчальні програми та стандарти. Управління освітою відбувається через локальні шкільні округи, які мають владу над конкретними навчальними закладами [5].

Велика Британія має децентралізовану систему управління освітою. Кожна з країн (Англія, Шотландія, Уельс та Північна Ірландія) має власні установи та правила, які визначають освітню політику. Управління освітою в основному покладено на місцеві влади та уряди кожної з країн Великої Британії [45, с 167].

Система управління освітою в Канаді розподілена між федеральним та провінційним рівнями. Кожна провінція має власну систему освіти зі своїми власними правилами та стандартами. Канада має публічні та приватні навчальні заклади, і кожна провінція регулює їх функціонування [40].

Фінляндія має децентралізовану систему, в якій місцеві муніципалітети мають значну відповідальність за організацію освіти в своєму регіоні. Ця країна вкладає великий акцент на навчання та підготовку вчителів, які мають значний ступінь професіоналізму [52].

Система управління освітою в Польщі побудована на основі централізованого підходу, але також передбачає рівень децентралізації та автономії для навчальних закладів на місцях. Міністерство науки та вищої освіти Польщі є головним органом уряду, відповідним за освіту в країні. Воно розробляє загальні положення, стандарти та стратегії для освіти, визначає основні напрямки розвитку освітньої системи та надає фінансову підтримку. Влада в галузі освіти передбачає значний рівень децентралізації. Місцеві влади, такі як муніципалітети та воєводства, мають власні компетенції та бюджети для управління освітніми закладами відповідно до місцевих потреб. Навчальні

заклади в Польщі мають значну автономію в управлінні своєю діяльністю, включаючи розробку навчальних програм та внутрішні правила. Система управління освітою в Польщі регулюється законодавством, яке сприяє співробітництву між централізованими та децентралізованими рівнями управління для забезпечення якісної освіти в країні [43].

Зазначені аспекти системи управління освітою в Україні мають свої переваги та недоліки і знаходяться у постійному розвитку та вдосконаленні. Зміни в освітній системі можуть бути внесені з метою підвищення якості освіти, розвитку нових підходів до навчання та відповідності міжнародним стандартам.

В рамках Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період 2012-2021 років виділено низку ключових викликів, і серед них особливої уваги заслуговує проблема недостатньо розвиненої системи оцінювання якості освіти.

Багато вітчизняних і зарубіжних дослідників зосередилися на вивченні проблеми ефективності оцінювання якості освіти. Вони запропонували різноманітні математичні та кваліметричні підходи до визначення критеріїв виміру, інструментарію та процедур оцінювання, що стосуються успішності діяльності учнів і вчителів, творчої діяльності суб'єктів управління і навчально-виховного процесу.

Для Мартіна Бубера освіта та виховання є діалогічними відносинами між двома особистостями, де взаємодія конституюється поняттям охоплення. Охоплення, за Бубером, визначається як спільний досвід досягнення і власної дії обох партнерів, що дозволяє актуалізувати сутність кожного з учасників діалогу. Для нього мета освіти досягається не шляхом цілеспрямованих дій, а через "недіяння", аналогічне вченню за допомогою власного прикладу, як це робив середньовічний майстер.

М. Бубер не розглядає освітянські інституції як автономні; для нього виховання та освіта є складним результатом впливів різних чинників, таких як природне середовище, суспільне оточення, мова, мораль, гра. Вчитель виступає як медіум цих сил, дозволяючи їм розкритися під час навчання. Бубер не

підтримує ідею впливу волі вчителя на учня, вважаючи "не педагогічний намір, а педагогічну зустріч" більш прийнятним підходом [41, с.19].

Дослідниця та співавторка британської освітньої моделі для обдарованих і талановитих школярів, Д. Еер, стверджує, що зазвичай освіта для обдарованих і талановитих учнів розглядається як відокремлена від загальної освітньої системи. Однак, якщо освітня система прагне забезпечити відповідну освіту всім дітям, то освіта для обдарованих і талановитих повинна бути вбудованою частиною цього цілого. За словами Д. Еер, обдаровані учні сьогодні стануть лідерами у сферах соціального, інтелектуального, економічного та культурного розвитку у майбутньому, і їм необхідно надати можливість для повноцінного розвитку [6, с.26].

Відомий американський теоретик освіти Діана Равич висловлює критику стану шкільної освіти в США, зазначаючи, що проблема полягає у спрямованості на універсальне тестування. Це, за її словами, призводить до тотальної підзвітності вчителів за результатами єдиних іспитів, а також до закриття шкіл та звільнення вчителів, чиї учні не найкраще справляються з тестуванням. Порівнюючи американську та фінську системи освіти, Равич відзначає, що в США прийняття рішень в освіті базується на ринкових механізмах і жорсткому змаганні, враховуючи інформаційні технології. У новому поколінні освітян переважають інвестиційні менеджери з Уолл-Стріт, чиновники фондів, співробітники корпорацій, підприємці та політики, а брак реального педагогічного досвіду є непокоювальним аспектом. У той час як США зосереджуються на конкуренції та технологічних здобутках, Фінляндія вирізняється системою, що акцентує підвищення кваліфікації вчителів та обмеження тестування. В їхній моделі довіра та відповідальність стають кутовими каменями, де школами та департаментами освіти керують досвідчені педагоги, а не бюрократи [41, с. 18].

Ці дослідники та багато інших вчених внесли вагомий внесок в розвиток теорій і методів вивчення якості освіти та вдосконалення освітніх систем. Їхні

дослідження та публікації сприяють розумінню та покращенню якості навчання та навчальних програм.

Їх дослідження дають цінний внесок у вдосконалення процесу оцінювання якості освіти, що сприяє покращенню загального рівня освіти та системи управління навчально-виховними процесами.

Оцінка ефективності та визначення проблем поточної системи управління навчальними закладами на регіональному рівні є важливою частиною дослідження для визначення можливих шляхів її покращення. Один з ключових показників ефективності системи – це рівень досягнень учнів. Це може включати результати іспитів, оцінки знань, рівень грамотності тощо. Ефективність системи також оцінюється за тим, як використовуються фінансові та людські ресурси. Чи надаються вони оптимально для підтримки навчання та розвитку учнів. Важливо враховувати думку студентів та їхніх батьків щодо якості освіти та роботи навчальних закладів [18, с. 308].

Однією з головних проблем нерівність у доступі до якісної освіти є серйозною проблемою в Україні і відображається на різних рівнях освітньої системи. Ось деякі ключові аспекти цієї проблеми. Одні з основних чинників нерівності – це різниця між регіонами України. Освітні ресурси, якість викладання, доступність до додаткових освітніх послуг та можливості для професійного розвитку можуть значно відрізнятись в різних областях країни. Діти з більш багатших родин мають кращий доступ до додаткових освітніх можливостей, таких як дорогі підручники, репетитори, підготовчі курси. Це може створювати нерівність у підготовці до іспитів та досягненнях.

Деякі етнічні групи можуть стикатися з дискримінацією та недостатнім доступом до освітніх можливостей. Це може включати українські меншини та інші етнічні групи. Діти з особливими потребами можуть мати обмежений доступ до інклюзивної освіти та необхідної підтримки, що впливає на їхні можливості навчання та розвитку.

Для подолання нерівності в доступі до якісної освіти в Україні важливо приймати комплексні заходи, такі як реформа фінансування освіти, забезпечення

доступності якісних освітніх послуг у всіх регіонах, підтримка дітей з особливими потребами, а також впровадження програм для соціально вразливих груп населення. Це сприятиме створенню більш справедливої та рівноправної освітньої системи в Україні. Брак фінансування може впливати на здатність навчальних закладів забезпечити належну якість освіти. Це може включати недостатнє фінансування для зарплат вчителів, закупівлю навчальних матеріалів та обладнання [7, с. 21].

Отже, в деяких випадках система управління може бути неспроможною вимірювати та оцінювати ефективність навчальних закладів, що може веде до неефективного використання ресурсів. Надмірна бюрократія та складність процедур можуть ускладнювати управління навчальними закладами та гальмувати прийняття швидких рішень. Зважаючи на ці оцінки та проблеми, важливо розглянути можливі рекомендації та шляхи покращення системи управління навчальними закладами на регіональному рівні для підвищення якості та доступності освіти.

2.2. Впровадження нових інструментів та практик управління навчальними закладами на регіональному рівні

Реформування якості освіти на регіональному рівні вимагає комплексного підходу та впровадження різноманітних стратегій. Розробка та впровадження національних стандартів освіти в Україні є важливим кроком для забезпечення єдності, якості та високих стандартів навчання в усіх рівнях освіти. Цей процес має на меті створити чіткі та однозначні критерії для оцінки знань, умінь та навичок учнів та студентів, а також визначити основні засади навчального процесу.

Перед початком розробки стандартів проводиться аналіз потреб суспільства, ринку праці, тенденцій у розвитку науки та технологій, а також потреб учнів та студентів. Це допомагає визначити основні цілі та завдання стандартів. Розробка стандартів включає участь фахівців з різних галузей знань,

представників педагогічних та наукових спільнот, батьків, студентів та інших зацікавлених сторін. Експертне обговорення допомагає забезпечити багатогранний підхід до формулювання стандартів. Основою національних стандартів є визначення компетентностей, які учні та студенти повинні володіти на кожному етапі навчання. Це допомагає зорієнтувати навчальний процес на розвиток необхідних здібностей [2, с. 179].

Національні стандарти визначають основні напрямки та зміст навчання, включаючи предмети, курси, теми, які мають бути охоплені в різних рівнях освіти. Одним з важливих етапів є розробка оцінювальних засобів, які дозволяють виміряти рівень досягнення студентів відповідно до встановлених стандартів. Після розробки стандартів вони повинні бути впроваджені у практику навчальних закладів. Постійний моніторинг та оцінка результатів допомагають виявляти потреби у вдосконаленні стандартів та навчальних підходів.

Реалізація національних стандартів освіти в Україні є важливою умовою для покращення якості навчання, забезпечення конкурентоспроможності випускників на ринку праці та розвитку суспільства в цілому. Процес розробки та впровадження стандартів вимагає співпраці між урядом, науково-педагогічними спільнотами, батьками, студентами та всіма іншими зацікавленими сторонами з метою досягнення спільних цілей у розвитку освітньої системи [50].

Інвестування у професійний розвиток вчителів, проведення педагогічних тренінгів, семінарів та майстер-класів сприятиме покращенню методик навчання та ефективності освітнього процесу.

Створення інклюзивних освітніх програм в Україні є ключовим завданням для забезпечення однакових можливостей навчання та розвитку для всіх учнів, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей, потреб і можливостей. Інклюзивна освіта прагне створити середовище, де кожен учень може максимально реалізувати свій потенціал, отримати необхідну підтримку та навчання разом зі своїми однолітками [9, с. 39].

Розробка і впровадження програм інклюзивної освіти пов'язані зі змінами у законодавстві. Необхідно забезпечити правову базу, яка гарантує права та можливості учнів з особливими потребами на якісну освіту відповідно до їхніх індивідуальних потреб. Вчителі та педагоги повинні бути підготовлені для роботи з учнями з різними особливостями. Розробка та впровадження методик, педагогічних прийомів та інструментів, які допомагають адаптувати навчання до потреб кожного учня, є важливою частиною реалізації інклюзивної освіти. Важливо розробляти індивідуальні навчальні плани для учнів з особливими потребами, враховуючи їхні можливості та потреби. Це допомагає забезпечити персоналізований підхід до навчання [9, с. 39].

Інклюзивна освіта потребує відповідних матеріальних ресурсів, таких як спеціальне обладнання, підручники, навчальні посібники та інші засоби, які допоможуть забезпечити якісну підтримку учням. Важлива роль у розробці програм інклюзивної освіти належить батькам учнів з особливими потребами та громадським організаціям. Спільне планування, зворотний зв'язок та підтримка допомагають забезпечити успішне впровадження інклюзивної освіти. Важливо постійно моніторити та оцінювати ефективність програм інклюзивної освіти, здійснювати корекції та вносити зміни на основі отриманих результатів [9, с. 43].

Розробка та впровадження програм інклюзивної освіти є складним та багатогранним процесом, який вимагає спільних зусиль з боку уряду, освітніх інституцій, педагогічних спільнот, батьків та громадських організацій. Вона спрямована на створення більш справедливої, рівноправної та гуманної освітньої системи, де кожен учень має можливість розвивати свої здібності та навчатися відповідно до своїх потреб.

Розвиток оцінювання та моніторингу якості освіти є ключовим фактором для забезпечення покращення якості навчання та досягнення високих стандартів освіти в Україні. Спочатку необхідно розробити чіткі та конкретні стандарти якості освіти для різних рівнів навчання. Вони повинні відображати очікувані результати, компетентності та знання, які учні та студенти мають досягти [29, с. 81].

Впровадження системи зовнішньої незалежної оцінки допомагає об'єктивно оцінити знання та навички учнів та студентів незалежно від їхніх вчителів та шкільних закладів. Це може включати стандартизовані тести, екзамени, письмові та практичні завдання. Регулярний моніторинг учбових досягнень учнів та студентів дозволяє вчасно виявляти проблеми та слабкі місця у навчанні. Це може бути здійснено через внутрішні оцінювання, контрольні роботи, практичні завдання тощо.

Система оцінювання якості освіти повинна включати також оцінку роботи вчителів та педагогічних працівників. Це може бути здійснено через педагогічні атестації, оцінку педагогічних практик, спостереження за уроками та інші методи. Оцінка якості освіти повинна враховувати інфраструктуру навчальних закладів, наявність необхідних матеріалів, обладнання та ресурсів для навчання. Недоліки в цих аспектах можуть впливати на якість навчання [8, с. 167].

Сучасні технології дозволяють збирати, обробляти та аналізувати дані про якість освіти ефективніше. Використання електронних платформ, баз даних та онлайн-тестування може слугувати засобом для збору та аналізу інформації щодо навчальних досягнень.

Публікація результатів оцінювання та моніторингу якості освіти сприяє відкритості та прозорості системи. Це може бути здійснено через публікацію звітів, рейтингів шкіл та вишів, доступ до результатів тестування. Запровадження та розвиток цих шляхів допоможе забезпечити ефективний механізм оцінювання та моніторингу якості освіти в Україні, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню стандартів навчання та покращенню якості освітнього процесу [29, с. 128].

Залучення передових методик навчання є важливим кроком для покращення якості освіти в Україні та підготовки учнів та студентів до сучасного світу. Педагоги повинні бути ознайомлені з передовими методиками навчання. Організація тренінгів, семінарів та майстер-класів допоможе вчителям оволодіти новими підходами та засобами навчання.

Застосування методів проблемного навчання, де учні активно вирішують реальні завдання та ситуації, сприяє розвитку аналітичних та креативних здібностей. Використання групових робіт, проектів, дискусій, ролевих ігор допомагає залучити учнів до активного процесу навчання та розвитку.

Врахування індивідуальних потреб, інтересів та здібностей учнів підвищує мотивацію до навчання. Індивідуальне планування та співпраця з учнями сприяють досягненню кращих результатів. Використання музики, малювання, театралізації, кіно та інших мистецьких засобів може зробити навчання більш захоплюючим та незабутнім. Організація проектів, які об'єднують декілька предметів, допомагає учням розуміти взаємозв'язки між різними областями знань. Створення умов для розвитку лідерських якостей, критичного мислення та самостійності учнів. Запрошення фахівців, вчених, практиків для проведення лекцій, майстер-класів, доповідей сприяє поглибленню знань та розширенню кругозору. Організація обміну студентами та вчителями з інших країн дозволяє знайомитися з різними педагогічними підходами та культурними відмінностями.

Залучення передових методик навчання в освіті в Україні сприяє розвитку креативності, критичного мислення та інноваційних здібностей учнів та студентів, а також забезпечує підготовку нового покоління до викликів сучасного світу.

Фінансова підтримка та інвестиції в освіту є важливими для забезпечення якісної та доступної освіти, розвитку інфраструктури, підвищення професійного рівня педагогічних кадрів та впровадження нових технологій. Держава повинна виділяти достатньо коштів на освіту, включаючи як базовий фінансування навчальних закладів, так і спеціальні програми розвитку. Заснування фондів та програм стипендій допомагає підтримати талановитих учнів та студентів, а також залучити їх до науково-дослідної та творчої діяльності. Навчальні заклади можуть отримувати більше контролю над своїми фінансами, що дозволить їм ефективніше використовувати ресурси та реагувати на потреби учнів. Впровадження ефективного фінансового управління та аудиту допоможе знизити витрати та зберегти кошти для розвитку освіти. Збільшення заробітної

плати вчителів та інших педагогічних працівників може стимулювати їхню професійну активність та залучення до інноваційного навчання. Фінансова підтримка та інвестиції в освіту є необхідними для створення сучасної, якісної та конкурентоспроможної системи освіти, яка готує молодь до викликів майбутнього [39, с. 29].

Впровадження таких стратегій вимагатиме спільних зусиль з боку уряду, освітніх інституцій, науковців, громадських організацій та всіх зацікавлених сторін. Реформування якості освіти є довготривалим та складним процесом, проте за наявності ефективних стратегій та відповідальності всіх стейкхолдерів, Україна може забезпечити якісну та сучасну освіту для своїх громадян.

Управління якістю освіти постійно еволюціонує і включає в себе нові інструменти та практики, спрямовані на покращення навчання та досягнення високих стандартів. Застосування аналізу даних та статистичних методів допомагає відстежувати та оцінювати різні аспекти навчання та здійснювати рішення на основі об'єктивних даних. Замість традиційної оцінки знань, все більше використовується оцінка на основі розвитку компетентностей – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. Впровадження електронних платформ для навчання, відстеження прогресу, онлайн-курсів та інших інтерактивних ресурсів дозволяє індивідуалізувати навчання та забезпечувати доступ до якісної освіти. Використання віртуальної реальності, інтелектуальних аналітичних систем та інших цифрових технологій може зробити навчання більш захоплюючим та ефективним. Використання елементів гри в навчанні, таких як бали, досягнення, виклики, може підвищити мотивацію учнів та сприяти активному навчанню [4, с. 12].

Ці інструменти та практики спрямовані на створення більш ефективної та сучасної системи освіти, яка задовольняє потреби сучасних учнів та готує їх до успішного функціонування у суспільстві.

Оцінка ефективності проведених реформ в освіті в Україні є важливим завданням для забезпечення якісного та стійкого розвитку освітньої системи. Це допомагає визначити досягнуті успіхи, виявити проблеми та недоліки, а також

забезпечити підстави для подальших налаштувань та вдосконалень. Оцінка може проводитися на різних рівнях, включаючи національний, регіональний та місцевий рівні. Ось деякі аспекти, які можуть бути враховані при оцінці ефективності проведених реформ в освіті в Західних регіонах України:

Оцінка досягнень студентів, результати зовнішнього незалежного оцінювання, рейтинги вишів та інші академічні показники можуть свідчити про рівень підготовки учнів та студентів. Оцінка доступності освіти для різних соціальних груп, забезпечення рівноправності учасників освітнього процесу та покращення рівня освіченості населення. Визначення відповідності навчальних програм потребам ринку праці, актуальності змісту навчання та рівня підготовки випускників. Оцінка ефективності витрат на освіту, забезпечення достатнього фінансування освітньої системи та наявності необхідних ресурсів для навчання. Інфраструктура та матеріально-технічна база. Оцінка наявності сучасних класних кімнат, лабораторій, бібліотек, комп'ютерних центрів та іншої інфраструктури.

Визначення ефективності навчання та підвищення кваліфікації вчителів, підтримка їхнього професійного зростання. Оцінка впровадження сучасних методик навчання, технологій та педагогічних підходів. Оцінка відгуків та думок різних зацікавлених сторін – студентів, батьків, педагогічних працівників, роботодавців тощо. Оцінка сприйняття реформ та освітньої системи громадськістю, підвищення рівня довіри до освітніх установ.

Отже, для ефективної оцінки необхідно використовувати різноманітні методи та джерела інформації, включаючи статистичні дані, аналітичні звіти, експертні оцінки, опитування та інші джерела. Оцінка ефективності має бути системною та регулярною, щоб забезпечити постійне покращення освітньої системи на основі отриманих результатів.

2.3. Доступність освіти та рівень освітньої послуги у різних регіонах

Доступність освіти на регіональному рівні може значно варіюватися в залежності від конкретного регіону і країни. Освіта може бути дорогою, і одним із ключових факторів доступності є фінансова можливість для людей отримати освіту. Це включає в себе вартість навчання, наявність стипендій, грантів і фінансову підтримку для студентів. Фінансова доступність освіти в регіонах України є важливим аспектом, що впливає на можливість учнів та студентів отримувати якісну освіту без значних фінансових труднощів.

Забезпечення фінансової доступності освіти в регіонах України може вимагати розвитку і впровадження політик та програм, які сприяють зниженню фінансових бар'єрів для отримання освіти. Такий підхід може сприяти більш широкому доступу до освіти та підвищенню рівня освіти в регіонах.

Наявність освітніх закладів у регіоні і їх розташування може впливати на доступність освіти. Віддалені регіони можуть мати обмежений доступ до шкіл і університетів. У регіонах, які переживають військові дії, можуть бути закриті школи та університети з метою забезпечення безпеки учнів і вчителів. Для забезпечення продовження навчання в умовах війни може використовуватися дистанційна освіта та онлайн-навчання. Наприклад, на тимчасово окупованій території Херсонщини, попри небезпеку та відсутність зв'язку, школярі намагаються продовжити навчання за українською програмою в онлайн форматі. Пропри те, що окупанти постійно перешкоджають такому навчанню та роблять рейди з перевітками [37].

Наявність громадського та шкільного транспорту, який забезпечує учням та студентам можливість досягнути освітніх закладів. Якість доріг та інфраструктура транспортних маршрутів до шкіл та університетів. Наявність доступних фізично будівель та інфраструктури для осіб з інвалідністю. Наявність підходящих програм та підтримки для учнів та студентів з особливими потребами. Забезпечення безпечної та здорової освітньої середовища. Дотримання санітарних та гігієнічних стандартів у школах та університетах.

Наявність спортивних об'єктів та можливість участі у спортивних та культурних заходах. Наявність консультативних служб та психологічної підтримки для студентів та учнів. Доступність інформації про доступні послуги та ресурси. Забезпечення фізичної доступності освіти є важливим завданням для забезпечення рівних можливостей навчання для всіх громадян. Це включає в себе створення дружнього та доступного освітнього середовища для усіх учасників освітнього процесу, незалежно від їхніх особистих потреб та фізичних можливостей.

Доступність освіти також включає в себе якість навчання. Наявність якісних освітніх закладів і вчителів є важливим фактором для забезпечення ефективної освіти. Якість навчання у різних регіонах України, як і в інших частинах країни, залежить від різних факторів, таких як програми навчання, підготовка вчителів, доступ до ресурсів та умови навчання. Адаптація та впровадження сучасних освітніх програм та стандартів, які відповідають вимогам сучасного ринку праці та глобальним тенденціям. Підтримка диференційованого та індивідуального навчання.

Забезпечення вчителів якісною підготовкою та можливістю професійного розвитку. Вчителі на тимчасово окупованих територіях, що не погодилися на колаборацію, отримують зарплатню відповідно до чинного законодавства [49].

Підтримка вчителів у використанні сучасних методик та педагогічних інновацій. Забезпечення навчальних закладів сучасними матеріальними та технічними ресурсами, включаючи комп'ютери, лабораторії, бібліотеки тощо. Доступність засобів для дистанційного навчання. Впровадження системи оцінки якості навчання та регулярного моніторингу успішності учнів та студентів. Забезпечення рівних можливостей для отримання освіти, незалежно від соціального статусу, фінансового положення чи особистих потреб. Розвиток інклюзивної освіти та підтримка учнів та студентів з особливими потребами [27, с. 270].

Забезпечення адекватного фінансування освітніх програм та закладів. Збільшення інвестицій у розвиток освіти. Розвиток партнерських відносин з громадськими організаціями, підприємствами та громадами для підтримки освітніх ініціатив та проектів. Залучення зовнішніх ресурсів та експертизи для покращення якості освіти.

Ці аспекти спільно впливають на якість навчання в різних регіонах України. Якість освіти є важливим фактором для розвитку суспільства та забезпечення майбутнього успіху учнів та студентів, тому важливо розвивати та вдосконалювати освітні системи у цьому регіоні.

Соціокультурні бар'єри в освіті вказують на різноманітні соціальні та культурні фактори, які можуть обмежувати доступ до освіти та впливати на успішність навчання. Ці бар'єри можуть бути внутрішніми (пов'язаними зі студентами та їхніми сім'ями) або зовнішніми (пов'язаними з освітніми системами та суспільством). Культурні погляди та стереотипи можуть впливати на вибір професії або навчального напрямку. Відсутність розуміння та підтримки з боку сімей або спільноти може обмежувати освітні можливості. Відсутність знання державної мови або мови навчання може ускладнювати доступ до освітніх закладів та розуміння навчального матеріалу. Брак підтримки для студентів, для яких державна мова є іноземною, може обмежувати їхній успіх у навчанні. Дискримінація та нерівні можливості для студентів із менш розвиненими соціальними статусами або приналежністю до певних етнічних груп можуть впливати на їхній успіх у навчанні. Наявність адекватних програм та заходів для врегулювання цих питань важлива для забезпечення рівних можливостей в освіті. Відсутність рівних можливостей для учнів із різних соціальних груп або регіонів може призвести до нерівних умов навчання та результатів [15, с. 64].

Для подолання соціокультурних бар'єрів в освіті потрібно розробляти програми, спрямовані на забезпечення рівних можливостей для всіх учнів та студентів, незалежно від їхнього соціального, культурного та економічного статусу. Також важливо залучати громадськість, родини та спільноти до

підтримки освітніх ініціатив та створення відкритого та дружнього освітнього середовища. Деякі регіони можуть мати обмежений доступ до спеціалізованої освіти, наприклад, освіти в області науки, технологій або мистецтва. Це може бути пов'язано з обмеженою кількістю спеціалізованих шкіл або вищих навчальних закладів.

Спеціалізована освіта в усіх регіонах України відіграє важливу роль у розвитку освітньої системи і задоволенні потреб різних груп учнів та студентів. Спеціалізовані технічні школи, коледжі та університети можуть надавати підготовку для різних професій, таких як інженери, медичні працівники, архітектори, сільські лікарі та інші. Програми навчання в цих закладах можуть бути спеціалізованими та орієнтованими на конкретну галузь праці. Мистецькі школи і академії можуть надавати навчання у різних художніх дисциплінах, таких як живопис, скульптура, музика, театральне мистецтво та інші. Ця освіта спрямована на розвиток творчих навичок і підготовку майбутніх художників, музикантів і акторів. Спеціалізовані навчальні заклади і програми призначені для надання освіти особам з інвалідністю або особливими потребами. Ця освіта може включати в себе навчання, яке враховує потреби і можливості кожного студента [24, с. 174].

Вищі навчальні заклади в усіх регіонах України також можуть мати спеціалізовані факультети і програми, спрямовані на наукову і дослідницьку діяльність в конкретних галузях, таких як природничі науки, гуманітарні науки, інженерія і технології тощо. Курси та підготовчі програми можуть бути адаптованими для учнів, які мають намір вступати до вищих навчальних закладів, зокрема до медичних, юридичних або інших спеціалізованих університетів.

Спеціалізована освіта в регіонах України допомагає готувати кваліфікованих фахівців у різних сферах та враховувати індивідуальні потреби і плани учнів і студентів. Важливою є наявність належної інфраструктури, кваліфікованих вчителів і наукових керівників, а також підтримка соціальних та економічних умов для розвитку спеціалізованої освіти.

Для поліпшення доступності освіти на регіональному рівні, влада, освітні організації та громадські організації можуть сприяти створенню фінансових механізмів підтримки, будувати і модернізувати освітні заклади, розробляти імовірність програм, які враховують регіональні потреби та культурні особливості, і забезпечувати доступ до якісних матеріалів і вчителів.

Рівень освітньої послуги в усіх регіонах України може бути високим завдяки розвиненій освітній інфраструктурі та відповідності вимогам освітніх стандартів.

Усі регіони, окрім окупованих в Україні можуть мати численні університети, технічні коледжі, медичні та інші спеціалізовані вищі навчальні заклади, що сприяє різноманітності і вибору для студентів. Важливим аспектом є якість освітньої програми та професійної підготовки. Регіони можуть мати висококваліфікованих вчителів і науковців, що сприяє високій якості навчання.

Присутність закладів вищої освіти, які співпрацюють з іншими університетами та дослідницькими установами за кордоном, може сприяти міжнародному обміну та розвитку міжнародних програм. Регіони, які не є окупованими можуть мати більший доступ до матеріальних та технічних ресурсів для навчання, таких як бібліотеки, лабораторії та інші навчальні об'єкти.

Якість інфраструктури навчальних закладів, така як стан аудиторій, бібліотек, спортивних майданчиків та гуртожитків, може впливати на комфорт та зручність навчання.

Фінансування освіти у регіонах також може впливати на рівень освітньої послуги. Доступ до фінансових ресурсів для розвитку освіти може бути важливим чинником. Регіони можуть бути на передньому краї інноваційних підходів до навчання, включаючи використання сучасних технологій, дистанційного навчання та інших педагогічних інновацій. Важливим є також те, щоб освітні послуги були доступні та рівні для різних соціальних груп, включаючи осіб з обмеженими можливостями та з різних соціальних та етнічних груп.

Загалом, рівень освітньої послуги в різних регіонах окрім на даний час окупованих територій України може бути високим завдяки численним факторам, однак важливо постійно вдосконалювати освітню систему та забезпечувати доступ до якісної освіти для всіх громадян регіону.

Висновки до другого розділу

Розділ 2 магістерської роботи присвячений важливим аспектам управління навчальними закладами на регіональному рівні, з фокусом на Західні регіони України.

У першому підрозділі було проведено огляд існуючої системи управління освітою у Західних регіонах України. Оцінка ефективності системи вказує на деякі досягнення, але також наявність серйозних проблем. В системі управління освітою виявлено позитивні зміни, такі як розвиток інфраструктури освіти, підвищення якості навчання та доступ до освіти. Однією з головних проблем є нерівність доступу до освіти в різних регіонах, особливо у віддалених або малозаселених районах. Також існують проблеми з фінансуванням освіти та нестабільність управлінських структур.

В другому підрозділі досліджувалися нові підходи та інструменти управління навчальними закладами, які були впроваджені в Західному регіоні. Важливі висновки з цього підрозділу включають. Західний регіон успішно впроваджує інноваційні методики та технології управління навчальними закладами, що сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу. Важливою є активна участь громади у впровадженні нових практик управління, що сприяє збільшенню впливу споживачів освітніх послуг на рішення.

У третьому підрозділі досліджувалася доступність освіти та рівень освітньої послуги в Західних регіонах України. Деякі ключові висновки включають: В Західних регіонах спостерігається покращення доступності освіти для дітей, зокрема завдяки розширенню мережі навчальних закладів. Зусиллями управління освітою в регіоні досягнуто покращення якості навчання та викладання, що сприяє підвищенню рівня освітньої послуги.

Усі ці висновки свідчать про важливість управління освітою на регіональному рівні та підкреслюють необхідність подальших реформ та покращень у системі освіти в Західних регіонах України.

РОЗДІЛ 3

ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В РІЗНИХ РЕГІОНАХ

3.1. Регіональні особливості публічного управління навчальними закладами

Порівняння освіти у різних регіонах України включає в себе ряд ключових аспектів, які можна розглянути для розуміння відмінностей та схожостей в системах освіти цих регіонів:

Мовна політика в освіті України є важливим аспектом суспільно-політичного дискурсу та відображає складну багатомовну природу країни. Різниця в мовній політиці між Північними, Південними, Західними і Східними областями України може бути відчутною через історичні, культурні та політичні контексти. Ось деякі основні аспекти мовної політики в освіті у цих регіонах: Українська мова є офіційною мовою держави, і в більшості освітніх закладах України, окрім окупованих територій.

Після анексії Криму з 2014 року лінгвоцид як явище знову повернулося на українську землю. У своєму виступі на пресконференції, що відбулася у Києві у 2021 році з нагоди Міжнародного дня рідної мови, представник Крайової Ради Українців Криму, Андрій Щекун, висловив твердження, що країна-агресор на тимчасово окупованих територіях реалізує політику лінгвоциду щодо етнічних українців. «Мововбивство – свідоме, цілеспрямоване нищення певної мови як головної ознаки етносу. Лінгвоцид спрямовується насамперед проти писемної форми мовлення. Кінцева мета лінгвоциду – це етноцид, ліквідація народу як окремої культурно-історичної спільноти», – наголосив він [10].

У деяких східних регіонах України існує значна різноманітність мов, зокрема російська мова. У таких областях можуть бути двомовні освітні заклади, де навчання проводиться як українською, так і російською мовами. В контексті конфлікту на сході України, мовна політика може бути додатково напруженою. Питання мови у навчальних закладах та доступ до освіти можуть стати об'єктом

політичних дебатів і суперечок. Російська мова має значну популярність у деяких східних регіонах, і це може впливати на мовну політику в освіті. Зокрема, можуть існувати запити на більше російськомовних освітніх програм і закладів.

Загалом, мовна політика в освіті України є складним питанням, яке вимагає балансування між захистом мовних прав та культурних цінностей різних груп населення. Рішення повинні спиратися на принципи багатомовності та рівності мов.

Всі області України мають багатий історичний і культурний спадок, але вони відрізняються за деякими особливостями через історичні події та вплив різних культурних інших країн. Ось порівняння культурних та історичних особливостей усіх регіонів:

Західні області мають глибокі історичні корені, пов'язані зі стародавніми князівствами та королівствами, такими як Галицько-Волинське князівство та Карпато-Українське князівство. Ці регіони були під впливом різних європейських культур. Східні області були під впливом різних імперій та держав, включаючи Російську імперію, Радянський Союз і інші. Це вплинуло на історичний та культурний розвиток регіону. Північні території України є домом для різних етнічних груп, включаючи українців, росіян, поляків, білорусів та інші. Ця етнічна різноманітність відзначається на культурному спадку регіону. Південні регіони України населені різними етнічними групами, включаючи українців, росіян, болгар, греків, євреїв та інших. Ця різноманітність відображається у культурних традиціях, мовах та обрядах регіону.

Важливо зауважити, що Україна є країною з багатомовною і багатокультурною спадщиною, і кожен регіон має свої унікальні риси та особливості. Відмінності в культурі та історії обох регіонів додають багатства та різноманітності українському суспільству.

Різні регіони України мають власні культурні особливості, які відображаються в навчальних програмах та культурних ініціативах. В північних регіонах може бути більше впливу культури східноєвропейського типу, тоді як

південні регіони можуть бути більш під впливом культур Середземномор'я та Південно-Східної Європи.

В усіх регіонах розташовані загальноосвітні школи, технікуми, коледжі та вищі навчальні заклади. Навчальні заклади працюють згідно зі стандартами та програмами, розробленими для всієї України. Доступність освіти саме у Східних регіонах може бути під впливом конфлікту та іншими викликами, що існують у регіоні. Деякі навчальні заклади тимчасово закриті або обмежено доступ до них.

Освіта фінансується з бюджету національного та регіонального рівнів. У Східних областях, як і в інших регіонах України, державне фінансування є головним джерелом фінансування освітніх закладів. Місцеві органи влади також можуть виділяти кошти для освіти в рамках своїх компетенцій. Це може включати будівництво та ремонт шкільних будівель, забезпечення навчальними матеріалами тощо. У зв'язку зі складними умовами, зокрема в контексті конфлікту на сході України, міжнародні організації та донори надають допомогу у сфері освіти у Східних областях. Це може включати фінансування проектів з розвитку освіти та наданням гуманітарної допомоги [49].

Результати навчання учнів в усіх областях оцінюються національними екзаменами та оцінками з різних предметів. Однак, через виклики, що створюються конфліктом, може виникати нестабільність у системі освіти. Спеціальну увагу приділяють соціальній інтеграції дітей із зони конфлікту та внутрішньо переміщених осіб. Працюють програми та проекти, спрямовані на підтримку психологічного та соціального благополуччя дітей [13].

Професійна підготовка вчителів у регіонах України проходить відповідно до загальних стандартів та норм освіти України, але може включати особливості та програми, спрямовані на підготовку вчителів для роботи в умовах, що вимагають особливих навичок та враховують виклики регіону. З огляду на особливості регіону, у Східних областях існують додаткові підготовчі програми для вчителів, які мають працювати в умовах, що вимагають особливих знань і навичок, наприклад, для вчителів історії, які мають розуміти політичний контекст та історію конфлікту. Професійні вчителі мають можливість

підвищувати свою кваліфікацію через різноманітні курси, семінари, майстер-класи та тренінги. Це може включати навчання з впровадження інноваційних методик навчання та роботи з дітьми з особливими потребами [23, с. 73].

У зоні конфлікту вчителям надана підготовка для роботи з дітьми, які постраждали від конфлікту або переселилися з інших регіонів. Вчителі у Східних регіонах можуть бути частиною професійних мереж та об'єднань, що сприяють обміну досвідом та підтримці. Оскільки діти та вчителі у Східних регіонах можуть зазнавати стресу та психологічних навантажень через конфлікт, існують програми психологічної та соціальної підтримки для вчителів. Ці заходи спрямовані на підготовку вчителів до роботи у вимогливих умовах та забезпечення якісної освіти для дітей у Східних регіонах України [16].

Управління освітою в областях України може відрізнятися через історичні, культурні та політичні контексти, а також через різні виклики, з якими стикаються ці регіони. Управління освітою в усіх регіонах України базується на загальнодержавному законодавстві та стандартах, таких як Закон України "Про освіту". Це створює загальний правовий каркас для управління освітою в усіх областях. По всій країні існує загальна система освіти, яка включає дошкільну, загальну середню, вищу та інші форми освіти [22].

Східні області України, зокрема Донецька та Луганська області, стикаються зі складним контекстом через воєнний конфлікт на сході країни. Це може впливати на управління освітою, включаючи навчання в зоні конфлікту, переселення учнів і вчителів тощо [49].

Регіони, які не знаходяться під окупацією можуть мати більш розвинуту економіку та більше ресурсів для освіти порівняно з деякими східними областями, які можуть бути менш розвинутими економічно. У Західних областях може бути більше впливу європейської культури та цінностей через географічну близькість до європейських країн, що може впливати на підходи до освіти [35].

Загальна мета управління освітою у всіх областях України полягає в забезпеченні якісної та доступної освіти для всіх громадян, незалежно від їх

регіону проживання. Проте різні регіони можуть розвивати власні підходи та програми, враховуючи їхні унікальні особливості.

Інклюзивна освіта та підтримка дітей з особливими потребами є важливими аспектами освітньої системи в Україні, і вони можуть відрізнитися в залежності від регіону. У неокупованих регіонах може бути більше інклюзивних шкіл та закладів освіти, де діти з особливими потребами навчаються разом із здоровими дітьми. Це може сприяти соціалізації та відновленню дітей з різними потребами [21, с. 263].

У областях може бути більше кваліфікованих педагогів, які навчилися робити інклюзивну освіту більш доступною та ефективною для дітей з особливими потребами.

У східних областях, зокрема в Донецькій та Луганській областях, конфлікт може впливати на інфраструктуру освіти та доступність інклюзивної освіти. Школи та заклади освіти можуть бути пошкоджені або використовуватися в інших цілях через війну. В умовах конфлікту діти з особливими потребами можуть потребувати додаткової підтримки та реабілітації через вплив воєнних дій. У східних областях може існувати більше проектів та програм міжнародної допомоги, спрямованих на підтримку дітей з особливими потребами в умовах конфлікту [21, с. 35].

Загалом, інклюзивна освіта та підтримка дітей з особливими потребами є важливими завданнями у всіх регіонах України, і вони потребують системного підходу та відповідного фінансування. Умови в конкретному регіоні можуть впливати на можливості реалізації інклюзивної освіти, і важливо робити зусилля для забезпечення рівного доступу до освіти дітей, не дивлячись на їхні особливі потреби. Це порівняння може допомогти виявити відмінності та схожості між освітніми системами цих регіонів і служити основою для подальших досліджень та розробки політики з покращення якості освіти в Україні.

3.2. Дослідження впливу соціокультурного середовища на управління якістю освіти в різних регіонах України

Дослідження впливу соціокультурного середовища на управління якістю освіти в різних регіонах України є важливим аспектом аналізу освітніх систем та розробки стратегій для покращення якості освіти. Соціокультурне середовище може включати в себе різні фактори, які впливають на управління та якість освіти у різних регіонах.

Культурні традиції та цінності в різних регіонах України є важливими складовими соціокультурного середовища, які впливають на багато аспектів життя, включаючи освіту. Нижче наведено деякі загальні риси культурних традицій та цінностей в різних регіонах України: Західні регіони, такі як Львівська, Івано-Франківська та Тернопільська області, мають багатий культурний спадок, пов'язаний зі зв'язками з Польщею, Австрією та іншими європейськими країнами. У західних областях домінує українська мова, а також поширена польська та румунська мови. Східні регіони, такі як Донецька та Луганська області, мають історичні зв'язки з Росією, що впливає на культурні та політичні аспекти життя. У цих регіонах поширені російська та українська мови, і вони є місцем багатомовності Південні області України, такі як Одеська, Миколаївська, Херсонська та Запорізька області, мають багату культурну спадщину та унікальні традиції та цінності. Ці регіони відзначаються різноманітністю культурних впливів, що походять від різних етнічних груп, історичних подій та географічного розташування біля Чорного та Азовського морів.

Ці культурні традиції та цінності впливають на освітній процес та управління якістю освіти у різних регіонах України. Наприклад, мовна політика, навчальні програми та методики викладання можуть адаптуватися до культурних особливостей регіонів. Також важливо враховувати ці культурні аспекти при розробці стратегій підвищення якості освіти та розвитку освітніх програм. Мовна політика може мати великий вплив на освітній процес.

Дослідження можуть оцінювати, якість освіти у регіонах, де відбуваються мовні конфлікти або де мовна різноманітність є важливим аспектом.

Соціоекономічний статус регіонів України значно впливає на багато аспектів суспільства, включаючи освіту. Регіони з вищим рівнем соціоекономічного розвитку, такі як Київ та області, що мають інтенсивну економічну діяльність, можуть мати більше фінансових ресурсів для інвестування в освіту. Це може включати в себе покращення умов навчання, оплату вчителів та розвиток інфраструктури навчальних закладів [35, с. 461].

Регіони з високим рівнем безробіття та економічними труднощами можуть стикатися зі складністю у фінансуванні освіти. Бюджетні обмеження можуть призводити до нестачі ресурсів для розвитку освітнього сектору та забезпечення вчителів та шкіл необхідними матеріалами.

У регіонах з обмеженими економічними можливостями може бути складніше забезпечити доступність якісної освіти для всіх громадян. Діти з менш заможних сімей можуть стикатися з обмеженими можливостями для отримання вищої освіти або додаткових освітніх послуг. Рівень фінансування впливає на якість освіти. У регіонах з низькими бюджетними ресурсами може бути важко забезпечити належну оплату вчителів, оновлення навчальних матеріалів та обладнання шкіл, що може впливати на якість навчання. Регіони з розвиненою економікою можуть надавати більше можливостей для професійного розвитку вчителів та педагогічних кадрів. Це може сприяти покращенню якості навчання та впровадженню нових методик викладання.

Для подолання соціоекономічних нерівностей у сфері освіти в Україні важливо приймати комплексні заходи, такі як реформа фінансування освіти, створення програм підтримки учнів із менш заможних сімей, розвиток професійного розвитку вчителів та розвиток інфраструктури освіти. Це сприятиме створенню більш справедливої та рівноправної освітньої системи в Україні [35, с. 470].

Міграція та демографія можуть мати значний вплив на управління освітою та освітню інфраструктуру різних регіонів. Міграція може призвести до зміни

кількості учнів у школах регіону. Наприклад, при збільшенні міграції в регіон може збільшитися потреба в навчальних закладах, вчителів та інфраструктурі. З іншого боку, у регіоні, з якого відбувається вибіркова міграція, кількість учнів може зменшитися, що може створити економічний тиск на збереження інфраструктури. Зміни в демографічній структурі населення, такі як зменшення кількості дітей, можуть вплинути на потребу в навчальних закладах та вчителів. Наприклад, якщо у регіоні спостерігається зниження кількості дітей в шкільному віці, може бути потреба в переслідуванні стратегій для збереження якості освіти та ефективного використання ресурсів. Міграція також вносить свої виклики у сферу освіти через потреби мігрантів та їхніх дітей. Різні мігранти можуть мати різні культурні та освітні потреби, і управління освітою повинно бути готовим відповідати на ці потреби та забезпечувати доступ до якісної освіти [34, с. 64].

Зміни у складі населення та міграція можуть впливати на фінансування освіти. З одного боку, збільшення кількості учнів може вимагати додаткового фінансування для забезпечення навчальних закладів та персоналу. З іншого боку, зменшення кількості учнів може призвести до перерозподілу ресурсів. Управління освітою також повинно враховувати міжкультурний підхід, оскільки мігранти можуть мати різні культурні та мовні особливості. Забезпечення інклюзивної освіти та підтримки мігрантів у навчанні є важливою складовою управління освітою в таких ситуаціях [34, с. 66].

Отже, управління освітою на регіональному рівні повинно бути гнучким і спроможним адаптуватися до змін у міграції та демографії, щоб забезпечити якісну освіту для всіх громадян і враховувати їхні потреби. Різниця в етнічних та релігійних групах населення може впливати на освітні можливості та вимоги. Дослідження можуть аналізувати, як управління освітою враховує ці різниці. До інших можливих чинників, які варто досліджувати, належать культурні звичаї, соціальні стереотипи та гендерні аспекти, які впливають на освітні практики. Дослідження впливу соціокультурного середовища на управління якістю освіти може сприяти кращому розумінню викликів та можливостей управління освітою

в різних регіонах України і допомогти розробити належні стратегії для покращення якості освіти в усіх регіонах країни.

3.3. Модернізація та вдосконалення стратегічного розвитку регіональних освітніх систем

Подальший розвиток та вдосконалення управління якістю освіти в Україні можуть сприяти покращенню якості навчання, розвитку освітньої системи та підвищенню результативності навчальних закладів.

Забезпечення стабільності та континуїтету політики якості освіти є важливою складовою розвитку освітньої системи в Україні. Для досягнення цієї мети, необхідно вживати ряд заходів, які сприятимуть постійному вдосконаленню освітньої системи та підвищенню якості навчання і виховання українських громадян.

Розвиток освіти має базуватись на стабільному та прозорому законодавстві, яке забезпечує правові гарантії для всіх учасників освітнього процесу. Закони повинні бути довготривалими та відповідати стратегічним цілям розвитку освіти в країні. Важливо регулярно проводити моніторинг якості освіти, оцінювати результати та вносити необхідні корективи. Це дозволить вчасно виявляти проблеми та недоліки в системі та швидко реагувати на них. Забезпечення якості освіти неможливе без кваліфікованих та мотивованих педагогічних працівників. Програми професійного розвитку для вчителів допоможуть підвищити їхню кваліфікацію та компетентність.

Важливо враховувати думки та інтереси різних стейкхолдерів, таких як батьки, учні, працівники освіти, громадські організації. Відкритий діалог з громадськістю допоможе покращити політику якості освіти та забезпечити більшу підтримку громадськості [33, с. 48].

Іноді політична нестабільність може призвести до зміни прийнятих раніше рішень, що може негативно позначитися на стабільності політики якості освіти.

Важливо утримувати та розвивати позитивні зрушення та програми, які вже дали результати.

Освітня система повинна бути готовою адаптуватися до змін у суспільстві, ринку праці та технологічних викликів. Гнучкість допоможе підтримувати актуальність навчальних програм та методикою. Забезпечення стабільності та континуїтету політики якості освіти ґрунтується на довірі до освітніх інституцій. Важливо створювати прозорі та демократичні механізми прийняття рішень, що забезпечать довіру громадськості. Ці заходи допоможуть забезпечити стабільність та продуктивність освітньої системи України, а також забезпечити континуїтет політики якості освіти, що є важливим для досягнення успішного розвитку країни та забезпечення конкурентоспроможності у глобальному освітньому просторі.

Створення незалежних механізмів оцінки якості освіти є важливим кроком для забезпечення об'єктивності та достовірності процесу оцінки. Це допомагає виявляти проблемні аспекти в освітній системі та вносити необхідні зміни для покращення якості навчання і виховання учнів. Механізми оцінки повинні бути незалежними від владних структур і впливу політичних чинників. Вони мають базуватися на принципах об'єктивності, розглядати фактичні дані та давати незалежну оцінку стану освіти. Оцінювання якості освіти повинно бути прозорим і доступним для громадськості. Інформація про методологію, процедури та результати оцінювання має бути легко доступною та зрозумілою. Механізми оцінки повинні базуватися на експертних знаннях і досвіді. Залучення досвідчених фахівців та вчених допомагає забезпечити об'єктивність та адекватність оцінки [30].

Важливо використовувати різноманітні методи оцінки, такі як стандартизовані тести, зовнішні оцінювання, аналіз показників розвитку учнів тощо. Це дозволяє отримати більш повну картину якості освіти. Оцінка якості освіти має бути не тільки інструментом для виявлення проблем, але і основою для прийняття рішень щодо покращення освітньої системи. Результати оцінки повинні використовуватися для розробки стратегій і політики в галузі освіти.

Успіх незалежних механізмів оцінки якості освіти залежить від довіри громадськості до цих механізмів. Це досягається шляхом прозорості, демократичних процесів, залучення громадськості до обговорення результатів та розвитку політики освіти. Механізми оцінки мають бути гнучкими і постійно оновлюватися відповідно до змін у суспільстві, технологіях та вимогах ринку праці. Створення незалежних механізмів оцінки якості освіти є важливим елементом підвищення якості освіти в Україні та сприяє забезпеченню конкурентоспроможності української освіти на міжнародному рівні.

Розвиток системи моніторингу та звітності якості освіти є критичним завданням для забезпечення ефективного контролю та стеження за якістю освітнього процесу в Україні. Ця система допомагає виявляти проблеми, визначати напрямки покращення та забезпечувати прозорість і відкритість перед громадськістю. Ось деякі ключові аспекти розвитку системи моніторингу та звітності якості освіти в Україні.

Розвиток системи моніторингу починається зі створення ефективних механізмів збору даних про якість освіти. Це можуть бути стандартизовані тести, анкетування, спостереження, аналіз академічних досягнень тощо. Зібрані дані повинні бути репрезентативними і представляти різноманітні аспекти освітнього процесу. Важливо розробити чіткі індикатори, які дозволять оцінювати якість освіти відповідно до стратегічних цілей. Ці індикатори можуть включати результати стандартизованих тестів, випускний рівень учнів, рівень зарплат педагогічних працівників, доступ до сучасних навчальних матеріалів та технологій тощо [29, с. 94].

Зібрані дані повинні бути аналізовані та інтерпретовані експертами з метою зрозуміти ситуацію з якістю освіти, виявити тенденції та проблеми. Результати моніторингу мають бути публічно доступними та зрозумілими. Це може бути здійснено через звіти, інтерактивні платформи, веб-сайти тощо. Громадськість повинна мати можливість ознайомитися з результатами оцінки якості освіти та зрозуміти, як вони впливають на систему освіти.

Важливо залучити різні стейкхолдери, такі як батьки, учні, педагогічні працівники, громадські організації, до процесу моніторингу та звітності. Їхні думки та погляди допоможуть збагатити аналіз і врахувати різноманітні вимоги та очікування.

Оцінка якості освіти має бути інструментом для прийняття обґрунтованих рішень щодо покращення системи освіти. Результати моніторингу повинні використовуватися при розробці стратегій, планів та програм розвитку освіти.

Система моніторингу та звітності повинна постійно оновлюватись та бути адаптованою до змін у суспільстві та вимог якості освіти. Розвиток системи моніторингу та звітності якості освіти є важливим елементом для створення прозорої, ефективної та конкурентоспроможної освітньої системи в Україні. Це допомагає забезпечити сталий розвиток освіти та досягнення кращих результатів у навчанні та вихованні нового покоління громадян.

Залучення передових методик та інновацій у навчальний процес в Україні є критично важливим для покращення якості освіти та підготовки молодого покоління до викликів сучасного світу. Інноваційний підхід допомагає створити стимулююче та ефективне середовище навчання, розвивати творчість та критичне мислення учнів, а також забезпечувати відповідність освітньої системи вимогам глобальної динамічної економіки та суспільства.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчанні допомагає зробити процес навчання більш цікавим та ефективним. Використання комп'ютерів, планшетів, інтерактивних дошок, веб-платформ, онлайн-курсів дозволяє навчатися учням в інтерактивному та динамічному форматі. Впровадження проектного навчання допомагає залучити учнів до активної діяльності, сприяє розвитку творчих здібностей та розв'язанню реальних завдань. Учні вивчають предмети, працюючи над проектами, які стосуються реальних проблем та викликів [4, с. 38].

Концепція фліп-класу передбачає зсув активної діяльності та взаємодії між учителем і учнями з класного часу на позакласний час. Учні вивчають матеріал самостійно за допомогою відеоуроків або інтерактивних навчальних матеріалів,

а під час уроків вчителі проводять більше часу на практичні вправи, дискусії та інтерактивні форми роботи [48].

Створення гнучких навчальних програм допомагає студентам обирати предмети та курси, які відповідають їхнім інтересам та потребам. Це стимулює самостійність, мотивацію та активну участь учнів у навчальному процесі. Залучення вчителів до професійного розвитку та надання доступу до новітніх методик та підходів допомагає підвищити їхню кваліфікацію та компетентність. Сприяють проведенню майстер-класів, тренінгів, семінарів для вчителів з використання сучасних педагогічних технологій. Співпраця зі сферами бізнесу, науки, технологій допомагає забезпечити зв'язок між навчальною програмою та потребами ринку праці. Це дозволяє забезпечити актуальність та реалізованість отриманих знань у практиці. залучення передових методик та інновацій у навчальний процес допомагає створити стимулюючий, цікавий та ефективний навчальний середовище, яке сприяє розвитку учнів та готує їх до сучасного світу. Постійний розвиток та впровадження новаторських підходів є важливим елементом розвитку освіти в Україні [23, с. 48].

Залучення стейкхолдерів (зацікавлених сторін) в освіту відіграє важливу роль у створенні ефективної та забезпеченої якістю освітньої системи. Це допомагає забезпечити відповідність освітньої діяльності потребам та очікуванням різних груп людей, сприяє покращенню якості навчання та впровадженню нововведень. Організація регулярних батьківських зборів, консультацій та відкритих днів для батьків, де вони можуть обговорювати питання, стосуються навчання та розвитку їхніх дітей. Включення студентських представників до роботи управлінських комітетів, проведення анкетувань та опитувань серед студентів для визначення їхніх потреб та пропозицій. Залучення викладачів до процесів прийняття рішень, організація педагогічних рад та семінарів для обговорення методичних питань. Взаємодія з місцевими громадами, організація публічних заходів та лекцій, які стосуються важливих питань освіти. Встановлення партнерських відносин з роботодавцями для визначення навчальних потреб та навичок, які необхідні для ринку праці.

Співпраця з неприбутковими організаціями та об'єднаннями для розвитку певних аспектів освіти, наприклад, інклюзивної освіти або довкілля. Залучення вчених, науковців та експертів для проведення аналізу та оцінки освітніх програм, методів та результатів [33, с. 49].

Залучення стейкхолдерів в освіту допомагає забезпечити більш збалансований та цілеспрямований підхід до управління навчально-виховним процесом, враховуючи потреби різних груп людей та сприяючи досягненню високої якості навчання та розвитку

Професійний розвиток педагогічних кадрів є ключовим аспектом покращення якості освіти в Україні. Педагоги відіграють важливу роль у формуванні майбутнього суспільства через навчання та виховання молодого покоління. Розвиток їхніх професійних навичок і знань сприяє створенню стимулюючого і сприйнятливого для навчання середовища. Педагоги повинні мати можливість постійно покращувати свої навички та знання шляхом участі у семінарах, тренінгах, конференціях, онлайн-курсах та інших освітніх заходах. Заохочення до самоосвіти та саморозвитку сприяє адаптації до нових педагогічних підходів та технологій. Спілкування з колегами, обмін досвідом та передача його від покоління до покоління є важливим чинником професійного зростання педагогів. Взаємодія з іншими педагогами сприяє знаходженню нових ідей та підходів до навчання [3, с. 188].

Педагоги повинні бути ознайомлені з сучасними педагогічними технологіями, методиками та підходами, такими як активне навчання, інтерактивні методи, використання технологій у навчанні та оцінюванні. Впровадження інновацій допомагає зробити навчання цікавішим та ефективнішим. Менторська підтримка дозволяє молодим педагогам вчитися від досвідчених колег, отримувати поради та рекомендації, а також вирішувати професійні питання.

Регулярна оцінка роботи педагогів та їхніх професійних досягнень є важливою складовою професійного розвитку. Атестація може допомогти визначити потреби у підвищенні кваліфікації та плануванні подальшого

розвитку. Педагоги мають можливість розвивати свої лідерські якості, брати участь у професійних асоціаціях, брати на себе відповідальність за керівництво проектами та ініціативами. Забезпечення фінансової та організаційної підтримки для професійного розвитку педагогів є важливим стимулом для залучення до навчання та підвищення кваліфікації [19].

Професійний розвиток педагогічних кадрів має сприяти підвищенню якості освіти, розвитку нових педагогічних підходів та технологій, а також забезпечити педагогічну спільноту країни зміцнілими та здатними відповідати на виклики сучасності [3, с. 190].

Розвиток інфраструктури має значний вплив на освіту в Україні. Якісна та сучасна інфраструктура сприяє створенню сприятливого навчального середовища, покращує умови навчання та виховання, підвищує доступність освіти та рівень її якості. Розвиток інфраструктури, такий як будівництво та модернізація навчальних закладів, транспортних мереж, інтернет-інфраструктури тощо, допомагає забезпечити доступність освіти для всіх учнів. Зменшення відстаней до шкіл та університетів, покращення доступу до онлайн-навчання допомагає залучити більше людей до системи освіти [20, с. 117].

Сучасна інфраструктура навчальних закладів дозволяє створити комфортні та безпечні умови навчання. Це можуть бути нові класні кімнати зі сучасними меблями, наявність спортивних майданчиків, лабораторій, бібліотек, комп'ютерних класів, доступ до спеціалізованого обладнання тощо. Створення сучасної інфраструктури для електронної освіти допомагає впровадженню дистанційного навчання, вебінарів, онлайн-курсів, інтерактивних платформ тощо. Це дозволяє учням та студентам здобувати знання без обмежень місця та часу.

Розвиток інфраструктури передбачає впровадження сучасних технологій в навчальний процес. Наприклад, використання інтерактивних дошок, комп'ютерів, планшетів, відеоуроків допомагає зробити навчання більш цікавим та ефективним. Розвиток наукової інфраструктури, такої як лабораторії, наукові

центри, дослідницькі інститути, стимулює проведення наукових досліджень та розвиток науково-дослідницької діяльності студентів та науковців.

Розвиток інфраструктури має великий потенціал для покращення якості освіти в Україні та розвитку потенціалу країни в цілому. Інвестиції у сучасну інфраструктуру навчання і досліджень є важливим інструментом для підвищення рівня освіти, розвитку творчого потенціалу молодого покоління та забезпечення конкурентоспроможності країни на міжнародному рівні [20, с. 74].

Стимулювання досліджень та інновацій в освіті в Україні є критично важливим для розвитку освітньої системи та підвищення її якості. Залучення вчителів, студентів, науковців та інших стейкхолдерів до науково-дослідної діяльності та інновацій допомагає впровадженню передових методик, розвитку нових підходів та вдосконаленню освітніх процесів. Забезпечення фінансування дослідницьких проектів, грантів та інноваційних ініціатив допомагає стимулювати наукову діяльність у сфері освіти. Уряд, міжнародні організації, благодійні фонди та приватні компанії можуть бути джерелами фінансування. Розвиток науково-дослідницьких центрів, лабораторій, бібліотек, конференц-залів та інших наукових об'єктів стимулює дослідницьку діяльність та обмін знаннями між науковцями. Організація наукових заходів, де вчені та дослідники можуть представляти свої дослідження та обговорювати нові ідеї, сприяє активізації наукової діяльності. Стимулювання вчителів та студентів до публікації наукових статей та досліджень у наукових журналах та виданнях підвищує рівень наукової активності та допомагає поширенню знань [39, с. 250].

Співпраця з промисловими компаніями та іншими сферами господарства допомагає стимулювати науково-технічний прогрес та сприяє впровадженню інновацій у практику. Проведення конкурсів на кращі дослідницькі роботи та надання стипендій переможцям стимулює інтерес до наукової діяльності та пошук інноваційних рішень.

Стимулювання досліджень та інновацій в освіті сприяє розвитку творчого потенціалу, підвищенню рівня якості навчання та розвитку науково-

дослідницької бази в Україні. Це допомагає країні стати конкурентоспроможною на міжнародному рівні та забезпечити сталий розвиток суспільства..

Фінансування освітніх установ та ініціатив в Україні є одним із важливих аспектів розвитку освіти. Забезпечення адекватного та стабільного фінансування дозволяє забезпечити якісне навчання, розвивати інфраструктуру, підтримувати науково-дослідницьку діяльність, стимулювати інновації та залучати якісних викладачів. Основна частина фінансування українських освітніх установ забезпечується з державного бюджету. Це стосується загальноосвітніх шкіл, ВНЗ, післядипломної освіти, наукових досліджень та інших сфер освіти. Окрім державного бюджету, деяка частина фінансування забезпечується з місцевих бюджетів міст, областей та районів. Це стосується особливо комунальних шкіл та інших освітніх закладів. Деякі освітні установи можуть збирати платежі за додаткові послуги, такі як додаткові заняття, курси, підготовка до вступу тощо. Українські освітні установи можуть отримувати гранти та фінансування для здійснення окремих проєктів, наукових досліджень, розвитку інноваційних підходів та модернізації інфраструктури. Деякі освітні установи та ініціативи можуть отримувати фінансову підтримку від приватних компаній, благодійних організацій, спонсорів або фізичних осіб [39, с. 115].

Отже, забезпечення стабільного та адекватного фінансування є важливим завданням для покращення якості освіти в Україні. Надання фінансової підтримки освітнім установам, науковим проєктам та інноваційним ініціативам допомагає створити сприятливі умови для розвитку освіти, розвитку творчого потенціалу та підвищення рівня освітніх послуг. Реалізація цих рекомендацій може сприяти подальшому покращенню управління якістю освіти в Україні та сприяти розвитку сучасної та ефективною освітньої системи.

Висновки до третього розділу

В даному магістерській роботі проведено аналіз практики публічного управління навчальними закладами на регіональному рівні в конкретних регіонах. Досліджено вплив соціокультурного середовища на управління якістю освіти в різних регіонах України, а також вказано на можливості модернізації та вдосконалення стратегічного розвитку регіональних освітніх систем.

За результатами досліджень встановлено, що публічне управління навчальними закладами на регіональному рівні в Україні потребує подальшої оптимізації та покращення. Виявлено певні труднощі та недоліки в організації та функціонуванні навчальних закладів, а також у взаємодії між ними та органами влади на регіональному рівні.

Соціокультурне середовище виявилось важливим фактором, що впливає на якість освіти в різних регіонах України. Різні культурні, економічні та соціальні умови створюють різні виклики для управління освітою, і важливо враховувати ці особливості при розробці стратегій розвитку освіти на регіональному рівні.

Модернізація та вдосконалення стратегічного розвитку регіональних освітніх систем є необхідними для підвищення якості освіти та забезпечення доступу до неї для всіх жителів регіону. Важливо розвивати інноваційні підходи до управління освітою, впроваджувати сучасні технології та методи навчання, а також сприяти співпраці між навчальними закладами та громадськими організаціями.

Загалом, Розділ 3 магістерської роботи дозволив провести аналіз та дослідження ключових аспектів управління освітою на регіональному рівні в Україні, а також вказати на шляхи подальшого розвитку та вдосконалення цієї сфери.

ВИСНОВКИ

Управління якістю освіти є важливою складовою сучасного освітнього процесу в Україні. З моменту незалежності країни в 1991 році Україна здійснила значні зусилля для покращення якості освіти та її відповідності міжнародним стандартам.

В магістерській роботі було проведено глибокий аналіз та дослідження публічного управління освітніми закладами на регіональному рівні. У роботі були розглянуті основні теоретичні підходи та поняття, пов'язані з публічним управлінням в освіті, а також досліджено практичний досвід управління освітніми закладами в регіональних контекстах.

Публічне управління навчальними закладами на регіональному рівні є важливою складовою системи освіти і відіграє ключову роль у забезпеченні доступу до якісної освіти та підвищенні її якості. Воно передбачає координацію, планування, фінансове управління, моніторинг і оцінку результатів роботи навчальних закладів.

Освітні системи різних регіонів можуть відрізнятися за структурою, ресурсами, демографічними характеристиками та іншими факторами. Тому важливо розробляти та реалізувати стратегії управління, які враховують конкретний контекст кожного регіону.

Публічне управління в освітній сфері повинно бути орієнтоване на результат та спрямоване на задоволення потреб суспільства, громадян та розвиток освітньої системи. Це вимагає ефективного використання ресурсів, вдосконалення управлінських процесів та підтримку інновацій у навчальних закладах. Управління навчальними закладами на регіональному рівні в Україні може стикатися з різними викликами і труднощами, такими як фінансові обмеження, потреби різних груп населення, нестабільність законодавчого середовища. Для ефективного управління необхідно розробляти стратегії, які враховують ці виклики та забезпечують стале покращення якості освіти.

Міністерство освіти і науки України відіграє ключову роль у формуванні освітньої політики та контролі за її виконанням. Однак, ефективність його діяльності може покращити шляхом більшої прозорості, співпраці з громадськістю і міжнародними партнерами, а також активного застосування сучасних методів моніторингу та оцінки якості освіти.

Важливим елементом управління якістю освіти є розробка та впровадження освітніх стандартів та критеріїв оцінки якості. Освітні програми повинні бути актуалізовані, враховуючи потреби сучасного суспільства та ринку праці.

Залучення громадськості, батьків, студентів та вчителів у прийняття рішень у галузі освіти сприяє більшій відкритості та відповідальності в системі освіти.

Державне управління якістю освіти в Україні є складною та актуальною проблемою, що знаходиться у центрі уваги влади, науковців, освітян та громадськості. Загальна думка про стан управління якістю освіти може бути схильною до критики, однак, в той же час, відзначається певний прогрес та зусилля, спрямовані на вдосконалення системи.

Низький рівень фінансування освіти, бюрократичність, недостатній контроль та координація між різними органами влади - це одні з основних проблем, які впливають на державне управління якістю освіти в Україні. Це може призводити до незрозумілих та неефективних рішень, розбалансованості програм, недостатньої уваги до потреб учасників освітнього процесу.

У магістерській роботі було досліджено публічне управління якістю освіти в Україні з урахуванням її історичного контексту, сучасних викликів та міжнародних стандартів. Аналіз літератури та статистичних даних показав, що державне управління якістю освіти в Україні має багато проблем.

Однак, дослідження також показало, що в Україні існують позитивні зміни в сфері державного управління якістю освіти. Зокрема, останні роки характеризуються активізацією реформ та впровадженням нових підходів до управління освітніми процесами. Заходи, спрямовані на покращення якості

освіти, включають розробку та впровадження стандартів, оцінку результатів навчання, залучення громадськості до процесів планування та моніторингу.

Дослідження також підтвердило важливість ролі учасників освітнього процесу, таких як вчителі, студенти, батьки, які активно впливають на якість освіти та виконання стратегічних завдань в цій сфері. Реформи в державному управлінні освітою повинні бути орієнтовані на розвиток людського потенціалу, надавати рівні можливості для всіх громадян та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку країни.

Україна визначила амбіційні стратегічні цілі, такі як інтеграція до європейського освітнього простору, підвищення якості освіти та підготовки конкурентоспроможної робочої сили. Для досягнення цих цілей необхідне ефективне управління якістю.

Отже, у світлі отриманих результатів можна висловити припущення, що подальший розвиток публічного управління якістю освіти в Україні є важливим завданням для досягнення сучасних стандартів якості освіти та підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародному рівні. Відповідальність за успіх цих зусиль лежить на державних органах, науковцях, освітянах, громадських організаціях та інших зацікавлених сторонах, які повинні спільно працювати над розвитком ефективної системи державного управління освітою в Україні.

Публічне управління навчальними закладами на регіональному рівні є складним і важливим завданням, яке вимагає уважної уваги та постійного вдосконалення. Результати цієї магістерської роботи можуть бути використані для розробки та реалізації політик управління освітою на регіональному рівні з метою підвищення якості освіти та досягнення її цілей.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Адміністративне право України: підручник / Ю. Б. Битяк та ін. К. : Юрінком Інтер, 2006. 544 с.
2. Бесчастний В.М. Створення нової нормативно-правової бази державного управління вищою освітою. Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. № 2 (29). С. 179 – 186.
3. Білик Н.І. Педагогічне проектування регіональної освітньої системи підвищення кваліфікації вчителів. Педагогічний альманах. 2013. Вип. 20. С. 188 – 195.
4. Бочаров Б.П., Воєводіна М.Ю. Інформаційні технології в освіті: монографія / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 197 с.
5. Братко М. Система освіти США: структура, традиції, управління, особливості вищої освіти URL.: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/22726/1/478-1247-1-PB.pdf> (дата звернення 04.11.2023).
6. Будз І.Ф Британська модель освіти обдарованих школярів як частина загальнонаціональної політики Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». Вип. № 32 (365).2015. С. 26.
7. Бучковська Я.Г. Проблеми фінансування освіти в Україні. Наука й економіка. 2010. № 2 (18). С. 20–24.
8. Виноградський М.Д., Виноградська А.М., Шканова О.М. Управління персоналом. 2-ге видання: Навч. Посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 502 с.
9. Гладуш В.А. Кроки запровадження інклюзивної освіти в Україні / В. Гладуш, А. Козлінська // Актуальні проблеми педагогіки: зб. наук. праць / ДНУ ім. Олеса Гончара, редкол.: В. А. Гладуш та ін. Д., 2017. Вип. 4. с. 39–46.

10. Голос Криму Культура [офіційний сайт]. URL.: <https://culture.voicecrimea.com.ua/uk/znyschennia-osvity-ukrainskoiu-movoiiu-v-okupovanomu-krymu/> (дата звернення 08.11.2023).
11. Державне управління освітою: навч. посіб. / С. В. Крисюк. К. : НАДУ, 2009. 220 с
12. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В. Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
13. Забезпечення соціального захисту дітей внутрішньо переміщених осіб. Анотація / К. О. Ковязіна ; Відділ соціальної безпеки НІСД. Київ : НІСД, 2016. № 28, Серія «Соціальна політика». 10 с. URL : <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/ditu-14275.pdf>.(дата звернення 09.11.2023).
14. Завгородня Т.К. Педагогіка В. О. Сухомлинського. Монографія. Івано-Франківськ: «НАІР». 2019. 209 с.
15. Задорожна-Княгницька Л.В. Регіональні проблеми управління освітою. Управління в освіті : збірник матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф., 16-18 квітня 2015 р., Львів / Нац. ун-т «Львівська політехніка» та ін. Львів, 2015. С. 62 – 63.
16. Звіт: забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в Україні проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року: Фондація «Відкритий Діалог», липень 2015 р. URL.: www.odfoundation.eu. (дата звернення 08.11.2023).
17. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посіб. / І. А. Зязюн. К.: МАУП, 2000. – 312 с
18. Калініна Л.М. Інформаційне управління загальноосвітнім навчальним закладом: системи, процеси, технології: моногр. К.: Інформатодор, 2008. 472 с
19. Клокар Н.І. Регіональна модель управління системою підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. Народна освіта : електр. наук. фах. видання. 2015. № 1 (25). URL : http://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=3278. (дата звернення 08.11.2023).

20. Ковальська Л.Л. Соціальна інфраструктура регіону: механізми формування та розвитку: монографія / О. М. Салівончик, Л. Л. Ковальська Луцьк: Волиньполіграф, 2012. 227с.
21. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія / К.: «Самміт-Книга», 2009. 272 с.
22. Конституція України. Закон України «Про освіту» №2145-VIII від 05.09.2017. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 30.10.2023).
23. Кравчинська Т.С. Управління мотивацією професійної діяльності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів: дис. канд. пед. наук: 13.00.06. Київ, 2015. 261 с.
24. Лукіна Т.О. Державне управління якістю загальної середньої освіти в Україні : монографія. К. : Вид-во НАДУ, 2004. – 292 с.
25. Лукіна Т.О. Становлення системи моніторингу освітньої галузі в Україні: проблеми та перспективи // Вересень. 2012. № 3-4. С. 13- 23.
26. Лунячек В.Е. Державне управління освітою: підручник для вищих навч. Закладів. Х. : Гімназія, 2010. 288 с.
27. Лунячек В.Е. Інформаційно-комунікаційні технології в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом. Х.: Видав. гр. „Основа”, 2004. 96 с.
28. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України [офіційний сайт]. URL.: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-diyalnist/spivrobotnytstvo-z-mizhnarod> (дата звернення 01.11.2023).
29. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О. І. Локшиної . К.: К.І.С, 2004. 128 с.
30. Освіторія [офіційний сайт]. URL.: <https://osvitoria.media/experience/pisa-use-shho-treba-znaty-pro-globalne-doslidzhennya-osvity> (дата звернення 28.10.2023).
31. Представництво Європейського Союзу в Україні [офіційний сайт]. URL.: <https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine> (дата звернення 27.10.2023).

32. Редько М. Світогляд Г. С. Сковороди : [монографія] / М. П. Редько; відп. ред. В. Ю. Євдокименко. Л.: Вид-во Львів. ун-ту, 1967. – 264 с.

33. Савицька Н.Л. Інституціональні проблеми взаємодії стейкхолдерів у вищій освіті. Соціально-економічні трансформації в епоху глобалізації : зб. наук. ст. учасників Шостої Всеукр. наук.-практ. конф. Полтава: Скайтек, 2015. С. 48–52

34. Смалійчук Г.В. Освітня міграція в умовах трансформації ринку праці: значення та особливості регулювання. Економіка. 2014. Вип. 26. С. 64–70

35. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е. М. Лібанової, акад. НААН України М. А. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. – 776 с.

36. Суспільне [офіційний сайт]. URL.: <https://suspilne.media/363350-ak-navcautsa-skolari-v-ukrainskih-onlajn-skolah-na-timcasovo-okupovanij-hersonsini/> (дата звернення 07.11.2023).

37. Суспільне культура [офіційний сайт]. URL.: <https://suspilne.media/47915-ak-oles-goncar-zminiv-ukrainsku-literaturu-ta-cogo-v-nogo-mozna-navcitis/> (дата звернення 01.11.2023).

38. Туленков М.В. Герберт Саймон і системна теорія управлінських рішень// Сучасні теорії менеджменту : навч. посіб. / М. В. Туленков. – Київ : Каравела, 2007. – Розд. 5. – С. 269–273.

39. Удосконалення фінансування системи освіти України як передумова успішного реформування : монографія / за ред. С. Л. Лондара ; ДНУ «Інститут освітньої аналітики». Київ, 2021. 274 с.

40. Українська Галицька Партія [офіційний сайт]. URL.: <https://uhp.org.ua/yak-upravlyayut-shkolamy-ta-osvitnim-protsesom-u-kanadi/> (дата звернення 04.11.2023).

41. Федоренко М.О. Проблеми освіти в контексті ідей "філософів спілкування". Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. К.: Міленіум, 2013. № 2. 222 с.

42. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. – 2. вид. і доп. К.: УРЕ, 1986. 800 с.

43. Хайда В. (2019). Особливості державного управління освітою в Польщі. Науковий вісник: Державне управління, (1(1), 14–24. <https://doi.org/10.32689/2618-0065-2018-1/1-14-24> (дата звернення 08.11.2023).

44. Щерба О. Феномен освітніх змін в розумінні Майкла Фуллана. URL.: <https://kpdu.fpsp.npu.edu.ua/studentska-naukova-robota/5-fenomen-osvitnikh-zmin-v-rozuminni-maikla-fullana> (дата звернення: 26.10.2023).

45. Юрченко М. Розвиток початкової освіти Великої Британії. Креативність особистості як фактор інноваційного розвитку суспільства : збірн. наук. праць. Вип. 2 / за ред. доц. В. В. Павленко. Житомир: ФО-П Левковець Н.М., 2020. С. 167- 173.

46. Юхименко П.І. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2010. 576 с.

47. Council of Europe [official site]. URL.: <https://www.coe.int/uk/web/compass/education-for-all-> (дата звернення 02.11.2023).

48. GreenCountry [офіційний сайт]. URL.: <https://greencountry.com.ua/journal/read/green-country-rodonachalnik-perevernutih-klasiv-v-ukrain> (дата звернення 08.11.2023).

49. LB.ua [офіційний сайт]. URL.: https://lb.ua/society/2022/10/14/532593_bilshe_ditey_okupovanih.html (дата звернення 29.10.2023).

50. Mon.gov.ua [офіційний сайт]. URL.: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti> (дата звернення 05.11.2023).

51. Pidru4niki.com [офіційний сайт]. URL.: pidru4niki.com/81502/pedagogika/sistema_organiv_derzhavnogo_upravlinnya/osvitoyu_ukrayini (дата звернення 07.11.2023).

52. Pon.org.ua [офіційний сайт]. URL.: <https://pon.org.ua/novyny/5682-osoblivost-sistemi-osvti-fnlyandyi.html> (дата звернення 04.11.2023).